

2) **เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้อง (อายุความสะดุดหยุดลงโดยการกระทำของเจ้าหนี้)**

มาตรา 173 “ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องก็ดี เพื่อให้ใช้หนี้ตามที่เรียกร้องก็ดี หรือทำการอื่นใดอันนับว่ามีผลเป็นอย่างเดียวกัน เช่น ยื่นคำร้องขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย หรือมอบคดีให้อนุญาตตุลาการพิจารณาก็ดี ท่านว่าอายุความย่อมสะดุดหยุดลง”

มาตรา 173 หลัก อายุความสะดุดหยุดลง เพราะเจ้าหนี้กระทำโดย

- (1) ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง หรือ
- (2) ฟ้องคดีเพื่อให้ลูกหนี้ใช้หนี้ตามที่เรียกร้อง หรือ
- (3) ทำการอื่นใดให้มีผลเช่นเดียวกับฟ้อง เช่น ยื่นคำขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย (ขอชำระหนี้ในคดีล้มละลาย) หรือมอบคดีให้อนุญาตตุลาการพิจารณา (มอบอำนาจให้คนกลางเป็นผู้ชี้ขาดตัดสินข้อพิพาทได้แย้ง)

ข้อยกเว้น ถ้ากรณี (1)-(3) ต้องด้วยมาตรา 174, 177, 179 ประกอบ 173 ไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง เช่น ถ้าได้ถอนเสีย ละทิ้งเสีย หรือต้องยกฟ้อง

เจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง เป็นการฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องจริง เพื่อจะได้ดำเนินการฟ้องคดีเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายหลัง

ตัวอย่าง (1) ก. กู้เงิน ข. จำนวน 100,000 บาท มีกำหนดผ่อนใช้ปีละ 10,000 บาท รวม 10 ปี ตั้งแต่กู้ไป 4 ปีกว่าแล้ว ก. ยังไม่ผ่อนใช้ให้เลย ซึ่งถ้าปล่อยไปให้ถึง 5 ปี เงินผ่อนใช้ปีแรกจะหมดอายุความ ตามมาตรา 166 แต่ ข. ก็ยังมีสิทธิเรียกให้ ก. ทำหนังสือรับสภาพหนี้ ตามมาตรา 180 หาก ก. ลูกหนี้ไม่ยอมทำให้ ข. เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้องนั้นได้ตามมาตรา 173 และถ้าหากศาลตัดสินถึงที่สุดว่ามีสิทธิเรียกร้อง อายุความก็จะเริ่มนับ 1 ใหม่ต่อไปตามมาตรา 181 นับแต่วันที่ศาลพิพากษาถึงที่สุด

(มาตรา 180 “เจ้าหนี้ผู้จะได้รับใช้เงินเป็นคราว ๆ ตามมูลแห่งหนี้มีสิทธิที่จะให้ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ในเวลาหนึ่งเวลาใดก่อนอายุความครบบริบูรณ์ เพื่อเป็นหลักฐานว่าอายุความสะดุดหยุดลง”)

(2) การฟ้องแย้ง เป็นการฟ้องเพื่อตั้งหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้อง อายุความย่อมสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 192/2485)

(3) การฟ้องคดีล้มละลาย เป็นการฟ้องเพื่อตั้งหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้องมีผลให้อายุความสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 803/2508, 1/2514)

- เจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อให้ลูกหนี้ใช้หนี้ตามที่เรียกร้อง เป็นการฟ้องคดีแพ่งธรรมดาทั่วไป เช่น ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไป 50,000 บาท กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี ครบ 1 ปีแล้ว ก. ไม่ชำระหนี้ อายุความ 10 ปีเริ่มนับจากวันครบกำหนดชำระหนี้ ภายในอายุความ 10 ปีนี้ ข. เจ้าหนี้ฟ้องคดีเรียกให้ ก. ลูกหนี้ชำระหนี้ ดังนี้ อายุความย่อมสะดุดหยุดลงเพียงนั้น ตามมาตรา 173 และเริ่มนับอายุความใหม่ในฐานะที่เป็นสิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานโดยคำพิพากษาชั้นที่สุดของศาล ตามมาตรา 168 จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปี

ข้อสังเกต

(1) การที่เจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง ไม่ค่อยจะมีเป็นคดีมาสู่ศาล โดยมากเป็นเรื่องฟ้องเพื่อให้ใช้หนี้กันทีเดียว⁽¹⁾

(2) เจ้าหนี้ยังไม่ต้องการบังคับคดี จะฟ้องร้องขอแต่เพียงให้ศาลแสดงว่าเป็นเจ้าหนี้ก็ทำได้ มีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 173

(3) เจ้าหนี้ต้องกระทำภายในกำหนดอายุความ ถ้ากระทำหลังจากพ้นกำหนดอายุความ (ถ้าพ้นกำหนดอายุความไปแล้ว) ย่อมไม่มีอะไรที่จะสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 756/2510)

(4) การฟ้องคดีนั้น เจ้าหนี้ต้องชนะคดี ถ้าแพ้ย่อมไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง (ดูมาตรา 174)

2. ผลตามกฎหมายในเรื่องอายุความสะดุดหยุดลง (มาตรา 181)

จากการที่ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ (มาตรา 172) และเจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้อง (มาตรา 173) เป็นผลให้อายุความสะดุดหยุดลง และมีผลตามกฎหมาย คือ.-

มาตรา 181 “เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ได้ล่วงไปก่อนนั้นย่อมไม่นับเข้าในอายุความ เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสุดสิ้นเวลาใด ท่านให้เริ่มนับอายุความขึ้นใหม่แต่เวลานั้นสืบไป”

มาตรา 181 วรรคแรก หลัก ระยะเวลาที่ล่วงพ้นไปแล้ว ไม่นับเข้าในอายุความ และวรรค 2 หลัก ให้เริ่มนับอายุความใหม่ ตั้งแต่เวลาที่ถือว่ารับสภาพหนี้มีกำหนดเท่าเดิม (คำพิพากษาฎีกาที่ 1218/2501)

ตัวอย่าง

(1) ก. กู้เงิน ข. 20,000 บาท ต่อมา ก. ตาย ข. เจ้าหนี้มีอายุความฟ้องร้องเรียกเอาหนี้

(1) ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช. เรื่องเดียวกัน. หน้า 335

จากกองมรดกของ ก. ได้ภายใน 1 ปี (มาตรา 1754) 8 เดือนต่อมา ก. ทายาทโดยธรรมของ ก. รับสภาพหนี้เงินกู้ยืมตามมาตรา 172 เป็นผลให้อายุความตามมาตรา 1754 สะดุดหยุดลงและเริ่มนับใหม่ตามอายุความมูลหนี้เดิม ดังนั้นอายุความที่นับใหม่จะมีกำหนด 10 ปี (คำพิพากษาฎีกาที่ 1156/2511) ทั้งนี้เพราะอายุความมรดกตามมาตรา 1754 มิใช่อายุความแห่งมูลหนี้เดิมเรื่องการกู้เงิน แต่เป็นอายุความที่ใช้บังคับกรณีที่ถูกหนี้ถึงแก่ความตาย

(2) ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไป 50,000 บาท เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2510 กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี จนถึงวันสิ้นสุดคือวันที่ 29 ธันวาคม 2511 ก. ก็ไม่ขอยืมเงินมาชำระเลย อายุความสิทธิเรียกร้องของ ข. จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2511 จนถึงวันที่ 29 ธันวาคม 2521 รวม 10 ปี (มาตรา 164, 169) ต่อมา ก. ได้นำเงินมาผ่อนชำระให้ ข. 30,000 บาทในวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 ย่อมมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง เพราะ ก. ลูกหนี้รับสภาพหนี้ด้วยการใช้เงินบางส่วน (มาตรา 172) ดังนั้น ระยะเวลาแห่งอายุความที่ล่วงพ้นมาแล้ว 9 ปี 11 เดือน 1 วัน เป็นอันถูกตัดทิ้งไปทั้งหมดและเริ่มนับอายุความใหม่ (ถ้าจะเรียกกร้องเงินที่เหลือ 20,000 บาท) ตั้งแต่วันที่ถือว่า ก. รับสภาพหนี้ กล่าวคือ เริ่มนับอายุความอีก 10 ปีใหม่ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2521 เป็นต้นไป ซึ่งจะครบกำหนด 10 ปีในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2531 พอจนจะครบ 10 ปีที่นับใหม่นี้ หาก ก. ลูกหนี้เอาเงินมาใช้บางส่วน อายุความก็เริ่มนับใหม่อีก 10 ปี และอาจมีการรับสภาพหนี้เมื่อจนจะขาดอายุความ ทำให้เริ่มนับใหม่ต่อกันไป ดังนั้นได้อีกหลายครั้งเรื่อยไปเป็นเวลาอีกหลายสิบปีก็ได้

(3) ก. เป็นหนี้ ข. เมื่ออายุความผ่านมาได้ 9 ปี ข. จึงฟ้องเรียกหนี้เงินกู้จาก ก. คดีอยู่ในศาล 6 เดือน จึงได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ระหว่าง 6 เดือนนี้เป็นเวลาที่หยุดนับอายุความ (มาตรา 175) ต่อเมื่อศาลพิจารณาเสร็จให้เจ้าหน้าที่ชนะคดี อายุความก็เริ่มนับ 1 ตั้งแต่วันที่ มีคำพิพากษาถึงที่สุดเมื่อ 9 ปี 6 เดือนนั้น และนับใหม่ต่อไปอีกจนครบ 10 ปี ที่แล้วมา 9 ปี 6 เดือน เป็นอันตัดทิ้งไป

ข้อสังเกต

(1) การรับสภาพหนี้ นั้น มีผลเพียงทำให้อายุความสะดุดหยุดลงแล้วเริ่มนับใหม่ และอายุความที่นับใหม่ต้องเป็นอายุความตามกำหนดเดิมเสมอ (อายุความตามมูลหนี้เดิม) ดังเช่นตัวอย่างที่กล่าวในมาตรา 181 นี้

(2) ผลตามกฎหมายในเมื่ออายุความสะดุดหยุดลงที่มีต่อลูกหนี้ร่วม ต้องบังคับตาม มาตรา 295 ประกอบมาตรา 181 กล่าวคือ ถ้าเป็นหนี้ร่วมที่แบ่งแยกได้ ลูกหนี้คนใดรับสภาพ

หนี้เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง และเริ่มนับอายุความใหม่ตามมาตรา 181 ย่อมเป็นโทษเฉพาะลูกหนี้คนนั้น แต่ถ้าสภาพแห่งหนี้ร่วมกันแบ่งแยกไม่ได้ลูกหนี้ร่วมคนใดรับสภาพหนี้ผลของการที่อายุความสะดุดหยุดลงย่อมเป็นโทษแก่ลูกหนี้ทุกคน (มาตรา 295)

(3) ผลตามกฎหมายในเมื่ออายุความสะดุดหยุดลงที่มีต่อลูกหนี้กับผู้ค้ำประกัน ต้องบังคับตามมาตรา 692 ประกอบมาตรา 181 กล่าวคือ ถ้าลูกหนี้รับสภาพหนี้ซึ่งเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงและเริ่มนับอายุความใหม่ตามมาตรา 181 ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้ำประกันด้วย (มาตรา 692)

(4) การรับสภาพหนี้ ไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง เหมือนการฟ้องคดีในศาล (ดูมาตรา 175, 178) เพราะไม่มีลักษณะจะต้องรอคอยฟังผลแน่นอนอย่างคำพิพากษา เช่น เอาดอกเบี้ยยมาให้เมื่อใด อายุความย่อมสะดุดหยุดลงในขณะนั้น แล้วเริ่มนับ 1 ใหม่ต่อไปตั้งแต่วันที่(1) โดยเริ่มนับหนึ่งตั้งแต่วันรุ่งขึ้นตามมาตรา 158

(5) ปกติ เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง มักจะสุดสิ้นทันทีและนับอายุความตั้งแต่วันที่(1) โดยนับหนึ่งวันรุ่งขึ้น (มาตรา 181 วรรคท้าย, 158) แต่ก็ไม่เสมอไป เพราะมีกฎหมายมาตรา 175, 178 และ 179 บัญญัติไว้ โดยเฉพาะให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะเสร็จสิ้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น

(5.1) การฟ้องคดีมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ตามมาตรา 175 หากต่อมามีเจ้าหนี้ได้ถอนคดี หรือละทิ้งคดี หรือศาลได้ยกฟ้องคดีนั้นเสีย ดังนั้นเวลาที่หยุดพักไว้ก็ไม่มีผลอะไรเลย อายุความไม่สะดุดหยุดลงได้ (มาตรา 174) ต้องนับอายุความเรื่อยมาแต่ต้นต่อไปเสมือนดังว่าไม่มีเหตุอะไรมาทำให้สะดุดหยุดอยู่เลย เว้นแต่ศาลได้ตัดสินยกคดีเพราะเหตุคดีไม่อยู่ในอำนาจศาล กฎหมายผ่อนผันให้ 6 เดือน (ดูมาตรา 176)

(5.2) การที่ศาลจำหน่ายคดีเพราะโจทก์ขาดนัด ไม่ถือเป็นละทิ้งคดี อายุความยังคงสะดุดหยุดอยู่จนศาลจำหน่ายคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 545/2484)

อายุความสะดุดหยุดอยู่ หมายถึง อายุความที่ล่วงพ้นมาจะสะดุดหยุดอยู่เพียงนั้น อายุความไม่นับในระหว่างนั้น ต่างกับอายุความสะดุดหยุดลงที่มีผลทำให้อายุความที่ล่วงพ้นมาเป็นสูญ และเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่(1)เป็นต้นไป (มาตรา 181)

(1) เรืองดีด้วยกัน, หน้า 338.

อายุความสะดุดหยุดอยู่มี 3 กรณี คือ.- (มาตรา 175, 178, 179+174+175)

มาตรา 175 “เมื่อฟ้องคดียังศาลแล้ว อายุความย่อมสะดุดหยุดอยู่จนกว่าคดีนั้นจะได้วินิจฉัยถึงที่สุดหรือเสร็จไปเป็นประการอื่น”

มาตรา 178 “ในการพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลายนั้น อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะยกเลิกการล้มละลาย หรือจนกว่าจะเฉลี่ยทรัพย์สินรายได้เป็นครั้งสุดท้าย

ถ้ามีจำนวนเงินใดยึดไว้ เพราะข้อพิสูจน์หนี้หรือสิทธิเรียกร้องยังเป็นที่โต้แย้งอยู่ อายุความก็คงสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะได้วินิจฉัยข้อพิสูจน์หรือสิทธิเรียกร้องนั้นเสร็จถึงที่สุด”

(1) กรณีเจ้าหนี้ฟ้องคดี -มาตรา 175 ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าคดีนั้นจะได้วินิจฉัยถึงที่สุด (คดีถึงที่สุด) หรือคดีเสร็จไปเป็นประการอื่น

(2) กรณีเจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอพิสูจน์หนี้ (ขอรับชำระหนี้) ในคดีล้มละลาย -มาตรา 178 ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ จนกว่าจะยกเลิกการล้มละลาย หรือจนกว่าจะเฉลี่ยทรัพย์สินรายได้เป็นครั้งสุดท้ายให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ แล้วจึงเริ่มนับอายุความใหม่ต่อไป อนึ่งแม้จะมีการเฉลี่ยทรัพย์สินไปแล้ว หากมีเงินเหลืออยู่และยังมีข้อโต้แย้ง เช่นมีการอุทธรณ์หรือฎีกา อายุความยังไม่เริ่มนับแต่ยังคงสะดุดหยุดอยู่จนกว่าคดีที่อุทธรณ์หรือฎีกานั้นถึงที่สุด

(3) กรณีเจ้าหนี้มอบคดีให้อนุญาตตุลาการพิจารณา (มาตรา 179 ประกอบ 174 และ 175)

อนุญาตตุลาการ คือบุคคลคนเดียวหรือหลายคนซึ่งคู่กรณีตกลงกันมอบให้เป็นผู้ชี้ขาดข้อพิพาท อาจทำได้ทั้งในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นตาม ป.วิ.พ.มาตรา 210 หรือกรณีที่ยังไม่ถึงศาลตาม ป.วิ.พ.มาตรา 221 เป็นการชี้ขาดนอกศาล กรณีนี้ไม่ถือเป็นการฟ้องคดีจึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 174, 175 และ 176⁽¹⁾

หมายเหตุ⁽²⁾ ในระหว่างที่ยังฟ้องคดีในศาลชั้นต้น หรือระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาคดียังไม่ถึงที่สุด ให้ถือว่าเป็นเวลาที่อายุความสะดุดหยุดอยู่ คือมิให้นับเวลาระหว่างที่คดียังอยู่ในศาลนั้น เพราะยังรู้ไม่ได้ว่าศาลจะพิจารณาอย่างไร หรือคดีจะเป็นไปในทางใดแน่

(1) ศักดิ์ สนองชาติ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 86.

(2) น.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, เรื่องเดิม, หน้า 336.

3. กรณีไม่นับว่าเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง (มาตรา 174, 177, 179)

มาตรา 174 “การฟ้องคดี ท่านไม่นับว่าเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง หากว่าคดีนั้นได้ถอนเสีย ละทิ้งเสีย หรือต้องยกฟ้อง”

มาตรา 177 “การยื่นคำร้องขอพิสูจน์หนี้ในคดีล้มละลาย ท่านไม่นับว่าเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง หากว่าใบพิสูจน์หนี้นั้นได้ถอนเสีย ละทิ้งเสีย หรือต้องยกเสียแล้ว”

มาตรา 179 “ในกรณีที่มอบให้อนุญาตศาลพิจารณาพิเคราะห์ ท่านให้ใช้บทบัญญัติมาตรา 174 มาตรา 175 และ 176 บังคับอนุโลมตามควร”

บทบัญญัติทั้งสามมาตราดังกล่าว บัญญัติไว้ชัดเจนว่ากรณีใดบ้างที่ไม่นับว่าเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง จึงมีผลตามกฎหมายเท่ากับว่าอายุความมิได้สะดุดหยุดลงเลย มี 3 กรณีคือ

(1) มาตรา 174 ถ้าคดีนั้นเจ้าหนี้ได้ถอนฟ้องเสีย หรือละทิ้งฟ้อง หรือศาลยกฟ้อง

(2) มาตรา 177 ถ้าคดีล้มละลายนั้น เจ้าหนี้ได้ถอนใบพิสูจน์หนี้ หรือละทิ้ง หรือศาลยกฟ้อง

(3) มาตรา 179 ในกรณีที่มอบให้อนุญาตศาลพิจารณา ให้ใช้มาตรา 174 มาบังคับ คือ ถ้าเจ้าหนี้ได้ถอนเรื่องเสีย หรือละทิ้งเรื่อง หรืออนุญาตศาลการยกเสีย และอายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าอนุญาตศาลการจะได้วินิจฉัยถึงที่สุดหรือเสร็จเด็ดขาดตามมาตรา 175 และถ้าอนุญาตศาลการยกคดีนั้นเสียเพราะคดีไม่อยู่ในอำนาจของอนุญาตศาลการที่จะพิจารณาและกำหนดอายุความได้สิ้นไปแล้วในระหว่างที่พิจารณาหรือจะสิ้นลงในระหว่าง 6 เดือนภายหลังที่อนุญาตศาลการมีคำสั่งก็ดี ก็ให้ขยายอายุความนั้นออกไปถึง 6 เดือนภายหลังคำสั่งนั้นตามมาตรา 176

ตัวอย่าง

(1) ก. กู้เงิน ข. ไป 20,000 บาท อายุความผ่านมา 9 ปีแล้ว ข. จึงฟ้องเรียกให้ ก. ชำระหนี้ คดีเสร็จเด็ดขาดภายในเวลา 6 เดือน โดยศาลตัดสินยกฟ้อง อ้างว่าหนังสือสัญญากู้ทำไม่ถูกต้องตามมาตรา 9 (เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะฟ้องบกพร่อง) กฎหมายถือว่า การฟ้องคดีนั้นไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง อายุความที่นับมาแต่ต้นจนถึงเวลาที่ศาลตัดสินเสร็จเด็ดขาดเป็นเวลา 9 ปี 6 เดือน จึงไม่สะดุดหยุดลงเลย ข. เจ้าหนี้ต้องฟ้องร้องเสียภายในเวลาที่เหลืออยู่เพียง 6 เดือน พ้นจากนี้ไปเป็นอันขาดอายุความ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1046/2497, 566/2498)

(2) การที่โจทก์ได้ฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบแล้วถอนฟ้องคดีมาฟ้องใหม่ ไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1795/2523)

คำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับอายุความสะดุดหยุดลงโดยการกระทำของเจ้าหน้าที่⁽¹⁾

(1) ชั้นแรกโจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนพินัยกรรมที่ยกนามรดกให้จำเลย เป็นการฟ้องเพื่อตั้งหลักฐานแห่งสิทธิเรียกร้องนารายนั้น โจทก์ฟ้องภายใน 1 ปี จึงทำให้อายุความมรดกสะดุดหยุดลง ครั้นศาลพิพากษาให้ทำลายพินัยกรรมคดีถึงที่สุดแล้ว โจทก์ฟ้องคดีใหม่ขอแบ่งมรดกนารายนั้นภายในกำหนด 1 ปี นับแต่คดีเดิมถึงที่สุด คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความ (คำพิพากษาฎีกาที่ 192/2485)

(2) คำฟ้องของบริษัทจำกัด ซึ่งผู้ลงชื่อเป็นโจทก์ไม่มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัท ก็เป็นเหมือนไม่มีบุคคลลงนามในฟ้อง เมื่อศาลยกฟ้องไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 566/2498 ประชุมใหญ่)

(3) การยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ตามเช็คในคดีล้มละลาย ไม่ใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดอาชญาฐานออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค ดังนั้น การฟ้องคดีอาญาดังกล่าวจึงไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง เมื่อเช็คที่นำมาขอรับชำระหนี้มีอายุเกิน 1 ปี นับแต่วันสั่งจ่าย เจ้าหน้าที่ไม่มีสิทธิที่จะรับชำระหนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 409/2511)

(4) การฟ้องคดีล้มละลายเป็นการฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง การที่ศาลสั่งจำหน่ายคดีตามคำแถลงของโจทก์ในคดีล้มละลายเพื่อโจทก์จะไปขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายสำนวนอื่นนั้น กรณีไม่เข้ามาตรา 174 อายุความจึงเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลสั่งจำหน่ายคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 1/2514)

(5) การที่โจทก์ฟ้องจำเลยเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง และต่อมาได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายต่อเนื่องเกี่ยวโยงกันเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 173 แม้ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีฟ้องนั้นเสีย จำเลยก็ไม่อาจยกอายุความขึ้นใช้ยันโจทก์ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2222/2517)

(6) โจทก์ฟ้องคดีก่อนภายในกำหนดอายุความ แล้วขาดนัดพิจารณาและศาลสั่งจำหน่ายคดี ถือว่าโจทก์ละทิ้งคดี จึงไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 174 (คำพิพากษาฎีกาที่ 2148/2520)

(7) การแจ้งคำสั่งประเมินนั้นมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี เพราะประมวลรัษฎากรมาตรา 12 ให้เจ้าพนักงานยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องเสียภาษี เพื่อเอาชำระค่า

(1) สหคดี สมองชาติ, เรื่องเดิม, หน้า 88-91

ภาษีอากรค้างได้โดยไม่ต้องฟ้องต่อศาล จึงเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 173 การที่โจทก์อุทธรณ์การประเมินและฟ้องคดีต่อเนื่องกันมา เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ตามมาตรา 175 สิทธิเรียกร้องของกรมสรรพากรจึงยังไม่ขาดอายุความตามมาตรา 167 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1550/2522, 3037/2522)

(8) การฟ้องคดีแล้วถอนไปเพื่อฟ้องใหม่เมื่อคดีอาญาถึงที่สุด ไม่เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1046/2497)

(9) โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีล้มละลาย แม้ศาลจะฟังว่าจำเลยเป็นหนี้โจทก์จริง แต่ยกฟ้องเพราะจำเลยไม่ต้องด้วยเกณฑ์เป็นบุคคลล้มละลายนั้น กรณีต้องด้วยมาตรา 174 แม้โจทก์จะฟ้องเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้อง เมื่อศาลยกฟ้อง อายุความย่อมไม่สะดุดหยุดลง (คำพิพากษาฎีกาที่ 332/2512)

(10) โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยเรียกค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิดภายในกำหนดอายุความ 1 ปี อายุความย่อมสะดุดหยุดลง โจทก์ขอเพิ่มเติมคำฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มได้แม้จะพ้นกำหนดอายุความ 1 ปีแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 625/2515) ถ้าเป็นการขอเพิ่มเติมฟ้องเพื่อเพิ่มจำเลยใหม่ คดีโจทก์ขาดอายุความสำหรับจำเลยที่เพิ่มใหม่นั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 2185/2517) เพราะการที่โจทก์ฟ้องจำเลยคนใด อายุความย่อมสะดุดหยุดลงสำหรับจำเลยคนนั้น

(11) โจทก์จำเลยตั้งอนุญาโตตุลาการขึ้นพิจารณาเงินค่าทำขวัญในระหว่างพิจารณา โจทก์ได้เสนอให้อนุญาโตตุลาการพิจารณาว่า พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฯ เป็นโมฆะ อนุญาโตตุลาการมีคำสั่งว่าไม่มีอำนาจวินิจฉัย ให้โจทก์นำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน 30 วัน โจทก์จึงฟ้องคดี กรณีต้องด้วยมาตรา 179 ประกอบกับมาตรา 176 กล่าวคือเมื่อคำกล่าวหาหรือคำกล่าวอ้างของโจทก์ถูกยกเสียโดยอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจพิจารณา อายุความย่อมขยายออกไปถึง 6 เดือนภายหลังคำชี้ขาดตัดสินนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 2214/2517)

หัวข้อที่ 4 ผลแห่งการที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ (มาตรา 163, 182, 188, 189, 190)

สิทธิเรียกร้องขาดอายุความจะมีผลเป็นอย่างไร

การที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความนั้น มิได้มีผลให้สิทธิเรียกร้องนั้นระงับหรือดับสูญไปเลย สิทธิเรียกร้องนั้นยังคงมีอยู่ตามเดิม เพียงแต่กฎหมายให้ถือว่าขาดอายุความ

แยกพิจารณาผลแห่งการที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ออกเป็น 3 กรณี คือ.-

(1) ผลทางฝ่ายเจ้าหนี้ (มาตรา 163, 189)

(2) ผลทางฝ่ายลูกหนี้ (มาตรา 188, 182)

(3) ผลเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ส่วนที่เป็นอุปกรณ์ (มาตรา 190)

1. ผลทางฝ่ายเจ้าหนี้ (มาตรา 163, 189) – มี 2 ประการ คือ.–

(1) ห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้น

มาตรา 163 “อันสิทธิเรียกร้องอย่างใด ๆ ถ้ามิได้ใช้บังคับเสียภายในระยะเวลาอันกฎหมายกำหนดไว้ ท่านว่าตกเป็นอันขาดอายุความ ห้ามมิให้ฟ้องร้อง”

มาตรา 163 หลัก ต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายในกำหนดอายุความ ถ้าขาดอายุความ ห้ามมิให้ฟ้องร้อง แสดงว่า สิทธิเรียกร้องที่อายุความครบกำหนดบริบูรณ์แล้วย่อมขาดอายุความ ห้ามมิให้ฟ้องร้อง แต่ถ้าดูบทบัญญัติมาตรา 193 แล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายมิได้ห้ามฟ้องร้องโดยเด็ดขาด ดังนั้นแม้อายุความครบบริบูรณ์แล้ว แต่ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ หากลูกหนี้มิได้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลก็จะอ้างอายุความครบกำหนดนั้นมาเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้ (มาตรา 193)

(2) ไม่ห้ามเจ้าหนี้ผู้รับจำนอง เจ้าหนี้ผู้รับจำนำ เจ้าหนี้ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สิน หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สิน ในการที่จะใช้สิทธิบังคับจากทรัพย์สินที่จำนอง จำนำ หรือยึดถือไว้

มาตรา 189 “เหตุที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ย่อมไม่ห้ามผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำ หรือผู้ทรงสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินหรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินอันตนได้ยึดถือไว้ในการใช้สิทธิบังคับจากทรัพย์สินที่จำนอง จำนำ หรือยึดถือไว้ นั้น แต่เมื่อใช้สิทธิอันนี้ ท่านห้ามมิให้เจ้าหนี้คิดเอาดอกเบี้ยที่ค้างกว่าห้าปีขึ้นไป”

มาตรา 189 หลัก เหตุที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำ ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิ ยังมีสิทธิบังคับเอาจากทรัพย์สินนั้น ๆ แต่เมื่อใช้สิทธิบังคับแล้ว ห้ามคิดดอกเบี้ยที่ค้างกว่า 5 ปีขึ้นไป

จากหลักกฎหมายดังกล่าว แสดงว่าการที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความไม่กระทบกระทั่งถึงสิทธิของเจ้าหนี้ผู้มีสิทธิพิเศษ เช่น ผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำ ผู้ทรงสิทธิยึดหน่วง และผู้มีบุริมสิทธิ

เช่น ก. จำนองที่ดิน 1 แปลงไว้กับ ข. เพื่อประกันหนี้เงินที่ ก. กู้ ข. ไป 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 13% ต่อปี ก. ไม่ได้ส่งคืนเงินและดอกเบี้ยแก่ ข. เลยเป็นเวลากว่า 10 ปี เช่นนี้สิทธิเรียกร้องในหนี้เงินรายนี้ของ ข. จึงขาดอายุความตามมาตรา 163 และ 164 แต่ ข. ยังมีสิทธิฟ้องบังคับจำนองที่ดินแปลงนั้นเอาเงินใช้คืนเงิน 100,000 บาทพร้อมดอกเบี้ย แต่เฉพาะในส่วน

ดอกเบีย ข. ไม่อาจเรียกดอกเบียจาก ก. ได้เกินกว่า 5 ปีขึ้นไปนับแต่วันกู้ (มาตรา 189)

ข้อสังเกต ถ้าได้มีการใช้สิทธิบังคับเอาทรัพย์สินที่ยึดถือไว้แล้ว หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องเอาจากลูกหนี้อีก เพราะสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ขาดอายุความแล้ว⁽¹⁾

2. ผลทางฝ่ายลูกหนี้ (มาตรา 188, 182)

มาตรา 188 “เมื่อกำหนดอายุความได้ล่วงพ้นไปแล้ว ฝ่ายลูกหนี้ชอบที่จะบอกปิดการชำระหนี้ได้

ถ้ามีการชำระหนี้โดยใด ๆ ไปตามสิทธิเรียกร้องอันขาดอายุความแล้ว เป็นราคามากน้อยเท่าใด ท่านว่าจะเรียกคืนหาได้ไม่ ถึงแม้ว่าการชำระหนี้นั้นจะทำได้ไปเพราะไม่รู้กำหนดอายุความก็เรียกคืนไม่ได้

วิธีเดียวกันนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงการรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญา และการที่ลูกหนี้ให้ประกันด้วย”

มาตรา 182 “อันอายุความ เมื่อครบกำหนดบริบูรณ์แล้วย่อมให้ผลย้อนหลังขึ้นไปถึงวันที่เริ่มนับอายุความ”

จากบทบัญญัติทั้ง 2 บทดังกล่าว การที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ย่อมมีผลต่อลูกหนี้ดังนี้ คือ.-

(1) ลูกหนี้อ้างอายุความขึ้นบอกปิดการชำระหนี้ และตัดบทมิให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องได้ (มาตรา 188 วรรคแรก) และ ลูกหนี้สามารถอ้างผลของการที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความย้อนหลังไปได้จนถึงวันที่เริ่มนับอายุความ (มาตรา 182) หมายความว่าสิทธิอย่างใด ๆ เมื่อเสียไปเพราะอายุความ ก็ให้การเสียสิทธินั้นมีผลย้อนหลังขึ้นไปถึงวันเริ่มนับอายุความ มิใช่เสียสิทธิในวันที่อายุความครบกำหนดบริบูรณ์แล้วเป็นต้นไป⁽²⁾ เช่น ก. กู้เงิน ข. ไป 20,000 บาท ก. ไม่เคยชำระทั้งต้นเงินและดอกเบีย ข. มิได้ฟ้องเรียกร้องจนขาดอายุความ ดังนี้ย่อมมีผลย้อนหลังขึ้นไปถึงวันเริ่มนับอายุความ ดอกเบียนับแต่วันเริ่มนับอายุความตลอดมาจนถึงวันที่อายุความครบกำหนดบริบูรณ์ย่อมขาดอายุความด้วยเช่นเดียวกับต้นเงิน

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 116.

(2) เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

(2) ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ หรือรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญา หรือให้ประกัน ลูกหนี้จะเรียกคืน หรือถอนคืนไม่ได้ (มาตรา 188 วรรค 2, 3)

สรุป ผลแห่งหนี้เมื่อขาดอายุความ มีผลต่อลูกหนี้ตามมาตรา 188 คือ.-

ก. ลูกหนี้ออกปิดการชำระหนี้ได้ (และยกอายุความขึ้นต่อสู้เพื่อให้ศาลยกฟ้องได้) (มาตรา 188 วรรคแรก, 163 และ 193)

ข. ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ที่ขาดอายุความเป็นราคามากน้อยเท่าใด ก็เรียกคืนไม่ได้ (มาตรา 188 วรรค 2) (เช่นเดียวกับมาตรา 408)

ค. ถ้าลูกหนี้รับสภาพความผิดโดยสัญญา หรือโดยให้ประกัน ก็เรียกหรือถอนคืนไม่ได้ (มาตรา 188 วรรคท้าย)

ข้อสังเกต

(1) การรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญาตามมาตรา 188 วรรคท้าย มิใช่การรับสภาพหนี้ตามมาตรา 172 เพราะการรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญานั้นเป็นสัญญา กล่าวคือต้องมีการแสดงเจตนาของลูกหนี้และเจ้าหนี้ตอบสนองรับ และต้องเป็นการแสดงเจตนาภายหลังจากที่อายุความแห่งมูลหนี้นั้น ๆ ได้ล่วงพ้นไปแล้ว

(2) การรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญานั้น กฎหมายมิได้กำหนดแบบไว้ แต่่น่าจะต้องทำเป็นหนังสือ

ตัวอย่าง

(1) ก. กู้เงิน ข. 50,000 บาท ก. ไม่นำเงินและดอกเบี้ยมาชำระแก่ ข. เลย จนครบ 10 ปี สิทธิเรียกร้องของ ข. ย่อมขาดอายุความ (มาตรา 163, 164) ถ้า ข. ฟ้อง ก. ก. บอกปิดการชำระหนี้ได้ (มาตรา 188 วรรคแรก) แต่แม้ถึงว่า ก. ลูกหนี้จะรู้ว่าหนี้เงินนั้นขาดอายุความไปแล้วหรือไม่ก็ตาม ก. ได้นำเงินทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไปชำระแก่ ข. เช่นนี้ ก. ก็จะไม่เรียกคืนไม่ได้ (มาตรา 188 วรรค 2) หรือถ้า ก. ได้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ก. ได้ทำสัญญากับ ข. ว่า เป็นหนี้ ข. จริง หรือพา ก. มาเป็นผู้ค้ำประกันหนี้เงินนั้น หรือ ก. เอาที่ดินมาจำนองเป็นประกันหนี้เงินดังกล่าว หรือ ก. ได้นำแหวนทองคำฝังเพชรมอบไว้ให้ ข. เพื่อเป็นประกันเหล่านี้ ก. จะถอนคืนการรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญา หรือถอนคืนการประกันไม่ได้ ข. เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับเอาได้

(2) หลังจากเจ้ามรดกตายเกิน 1 ปี ผู้ปกครองของจำเลยผู้รับมรดกได้ยินยอมตกลงปฏิบัติตามสัญญาจะขายที่ดินที่เจ้ามรดกได้ทำไว้และยอมให้โจทก์ครอบครองที่ดินที่จะขาย

ตลอดมา เรียกได้ว่าเป็นการรับสภาพต่อเจ้าหนี้ ตามมาตรา 188 วรรคท้าย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1838/2506)

(3) สิทธิเรียกร้องของโจทก์ขาดอายุความแล้ว จำเลยลูกหนี้มีหนังสือถึงโจทก์ขอชำระหนี้ต่อไป ทั้งได้ชำระหนี้บางส่วนซึ่งโจทก์ได้ตอบสนองรับไปแล้ว ถือได้ว่าเป็นการรับสภาพความรับผิดชอบโดยสัญญาตามมาตรา 188 วรรคท้าย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1770/2517)

(4) หนังสือของลูกหนี้สัญญาว่าจะชำระหนี้โดยให้เจ้าหนี้ช่วยกิจการอย่างหนึ่ง แต่เจ้าหนี้มิได้สนองรับตามที่เสนอนั้น ไม่เป็นสัญญารับสภาพความรับผิดชอบตามมาตรา 188 วรรคท้าย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 642/2518)

3. ผลเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ส่วนที่เป็นอุปกรณ

มาตรา 190 “เมื่อสิทธิเรียกร้องในส่วนที่เป็นประธานขาดอายุความแล้ว สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ส่วนที่เป็นอุปกรณอันต้องอาศัยส่วนที่เป็นประธานนั้นก็ตกเป็นอันขาดอายุความตามกันไปด้วย แม้ถึงว่าอายุความอันพึงใช้เฉพาะแก่สิทธิเรียกร้องส่วนอุปกรณอันนั้นจะยังไม่ครบบริบูรณ์ก็ตาม”

มาตรา 190 หลัก ถ้าหนี้ประธานขาดอายุความ หนี้อุปกรณก็ขาดด้วย แม้ว่าอายุความหนี้อุปกรณจะยังไม่ครบ

กล่าวคือ เมื่อสิทธิเรียกร้องที่เป็นประธานขาดอายุความ สิทธิเรียกร้องที่เป็นอุปกรณต้องขาดอายุความด้วยโดยไม่ต้องคำนึงถึงอายุความสิทธิเรียกร้องที่เป็นอุปกรณ

เหตุผล เพราะหาสิทธิเรียกร้องหนี้ส่วนที่เป็นอุปกรณ (หนี้อุปกรณ) เป็นสิทธิที่ต้องอาศัยสิทธิเรียกร้องส่วนที่เป็นประธาน

มีปัญหาว่า สิทธิเรียกร้องอย่างไรเป็นประธานหรือเป็นอุปกรณ ให้สังเกตว่ามีสัญญา 2 สัญญาซ้อนหรือรวมกันอยู่และอาจแยกกันได้ เช่น สัญญากู้ยืมเงินหรือสัญญาฝากเงินโดยมีดอกเบี้ย ดังนี้ สัญญากู้ยืมเงินหรือฝากเงินเป็นประธาน ดอกเบี้ยเป็นอุปกรณ หรือสัญญาใด ๆ ที่มีการตกลงในเรื่องมัดจำหรือเบี้ยปรับ ดังนี้สัญญานั้น ๆ เป็นประธาน ส่วนมัดจำหรือเบี้ยปรับเป็นอุปกรณ

เช่น ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. 100,000 บาท ดอกเบี้ย 13% ต่อปี เช่นนี้ หนี้เงินต้น (เงินกู้ 100,000 บาท) เป็นหนี้ประธาน อายุความ 10 ปี (มาตรา 164) ส่วนหนี้ดอกเบี้ยเป็นหนี้อุปกรณ อายุความ 5 ปี นับแต่วันที่ตั้งกำหนดชำระดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ (มาตรา 166) ถ้า ก. ไม่ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยแก่ ข. เลย จนครบกำหนด 10 ปีแล้ว ดังนี้ สิทธิเรียกร้องของ ข. ในหนี้

ทั้งสองส่วนจึงขาดอายุความ แม้ว่าดอกเบี้ยก้างส่งในงวดหลัง ๆ จะยังไม่ขาดอายุความ 5 ปี ก็ตาม (มาตรา 164, 166, 190)

หัวข้อที่ 5 การขยายออกหรือยื่นเข้าและการละประโยชน์แห่งอายุความ

การขยายออกหรือยื่นเข้าซึ่งกำหนดอายุความ (มาตรา 191, 183-187)

ปกติแล้ว กฎหมายบัญญัติอายุความไว้แน่นอน บุคคลใดจะขยายหรือยื่นกำหนดอายุความตามความพอใจไม่ได้ (มาตรา 191) แต่เพื่อประโยชน์แก่คู่กรณี เพราะบางครั้งมีเหตุจำเป็นบางประการที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่อาจใช้สิทธิฟ้องร้องต่อศาลได้ จึงมีการบัญญัติกฎหมายขยายอายุความให้จำนวนหนึ่งเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ในการใช้สิทธิฟ้องร้องคดีต่อศาล (มาตรา 183-187) และเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้ มาตรา 1754 วรรคสาม บัญญัติยื่นอายุความสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ให้สั้นลงเหลือเพียง 1 ปี นับแต่วันที่เจ้าหนี้ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก (ลูกหนี้)

บุคคลจะขยายออกหรือยื่นเข้าซึ่งกำหนดอายุความได้หรือไม่

มาตรา 191 “อายุความที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ผู้ใดหาอาจจะขยายออกหรือยื่นเข้าได้”

มาตรา 191 หลัก บุคคลจะขยายออกหรือยื่นเข้าซึ่งกำหนดอายุความหาได้ไม่

ดังนั้น แม้คู่กรณีตกลงยินยอมขยายหรือยื่นอายุความในการทำนิติกรรมใดหรือสัญญาใด ข้อตกลงนั้นย่อมตกเป็นโมฆะตามมาตรา 114 ประกอบมาตรา 191

ตัวอย่าง

(1) ผู้ถูกสลากกินแบ่งรัฐบาล มีสิทธิเรียกร้องเงินรางวัลจากสำนักงานสลากกินแบ่งได้ภายในกำหนด 10 ปี (มาตรา 164) การที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลกำหนดให้ผู้ถูกสลากกินแบ่งมารับเงินรางวัลภายในกำหนด 3 เดือนย่อมขัดต่อมาตรา 191 (คำพิพากษาฎีกาที่ 473/2509) (ปัจจุบันกำหนดให้ผู้ถูกสลากรับรางวัลภายในกำหนด 2 ปีนับจากวันออกสลาก ก็ยังขัดต่อมาตรา 191)

(2) สัญญาประกันภัยกำหนดไว้ว่าให้ฟ้องคดีภายใน 3 เดือน เป็นเรื่องกำหนดอายุความฟ้องคดีเอาเอง ไม่มีผลบังคับ เพราะต้องห้ามตามมาตรา 191 ต้องบังคับตามมาตรา 882 ซึ่งมีกำหนดอายุความ 2 ปี (คำพิพากษาฎีกาที่ 330/2519)

(3) ข้อบังคับของบริษัทนายจ้างที่ให้ลูกจ้างยื่นคำร้องขอรับบำเหน็จต่อบริษัท เมื่อพ้นจากการเป็นพนักงานภายใน 3 เดือน ย่อมไม่มีผลตามกฎหมายเพราะอายุความที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ใดหาอาจยื่นเข้าได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1383/2523)

ข้อยกเว้น กรณีมีเหตุขัดข้องบางประการอันไม่อาจก้าวล่วงเสียได้ กฎหมายจึงให้โอกาสขยายอายุความในเหตุขัดข้อง 5 กรณีคือ เหตุฟ้องผิดพลาด เหตุไร้ความสามารถ เหตุสามีภริยาฟ้องกันเอง เหตุความตาย และเหตุสุดวิสัย

1. เหตุฟ้องผิดพลาด

กฎหมายขยาย 6 เดือน นับแต่ศาลพิพากษายกฟ้องคดีถึงที่สุด เพราะการฟ้องผิดพลาด เป็นเพียงความบกพร่อง หรือเป็นความเข้าใจผิด และศาลก็ยังไม่ได้วินิจฉัยถึง ซึ่งถ้าหากฟ้องถูกศาล เขาอาจมีสิทธิบังคับชำระหนี้ก็ได้ จึงสมควรขยายอายุความให้โอกาสฟ้องร้องให้ถูกต้องในศาลที่มีอำนาจนั้นได้

มาตรา 176 “ถ้าศาลยกคดีเสียเพราะเหตุคดีไม่อยู่ในอำนาจศาลและกำหนดอายุความสิ้นไปแล้วในระหว่างพิจารณาคดี หรือจะสิ้นสุดในระหว่างหกเดือนภายหลังที่ได้พิพากษาคดีถึงที่สุดก็ดี ท่านให้ขยายอายุความนั้นออกไปถึงหกเดือนภายหลังคำพิพากษานั้น”

มาตรา 176 หลัก ศาลยกคดีเพราะคดีไม่อยู่ในอำนาจศาล ขยายอายุความให้ 6 เดือน เช่น ก. เจ้าหนี้เงินกู้ ฟ้องเรียกหนี้เงินกู้จาก ข. ลูกหนี้ เมื่ออายุความผ่านมาได้ 9 ปี กว่าศาลจะตัดสินถึงที่สุดตั้ง 2 ปี รวมเวลาดังแต่วันกู้เงินมาจนถึงวันตัดสินเสร็จเป็น 11 ปี อายุความเดิมขาดไปในระหว่างพิจารณาแล้ว ให้ขยายอายุความเดิมนั้นออกไปถึง 6-เดือนนับภายหลังคำพิพากษานั้น หรืออายุความเดิมจะสิ้นสุดในระหว่าง 6 เดือน ภายหลังที่ศาลได้พิพากษาถึงที่สุด เช่น ก. เจ้าหนี้ฟ้อง ข. เมื่ออายุความผ่านไป 9 ปี ศาลพิพากษาถึงที่สุดกินเวลา 9 เดือน ยังอีก 3 เดือนก็จะสิ้นสุดอายุความ จึงอยู่ในระหว่าง 6 เดือนนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาถึงที่สุดเมื่อ 9 ปี 9 เดือน ก็ให้ขยายอายุความนั้นออกไป 6 เดือนภายหลังคำพิพากษานั้นเช่นกัน

ข้อสังเกต กรณีที่จะได้รับการขยายกำหนดอายุความตามมาตรา 176 นั้น จะต้องเป็นเรื่องศาลรับฟ้องไว้พิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุฟ้องผิดพลาด ถ้าเจ้าหนี้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่ไม่มีอำนาจแล้วศาลไม่รับฟ้องไว้พิจารณา หากอยู่ในข่ายที่จะได้รับการขยายกำหนดอายุความแต่อย่างใดไม่⁽¹⁾

2. เหตุไร้ความสามารถ - ขยาย 1 ปี

มาตรา 183 “ถ้าเวลาหนึ่งเวลาใดในหกเดือนก่อนอายุความครบกำหนดนั้น ผู้เยาว์ก็ดี

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

หรือบุคคลวิกลจริต อันศาลจะได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือหาไม่ก็ดี มิได้มีผู้แทนโดยชอบธรรมไว้ ท่านว่าอายุความอันให้โทษแก่บุคคลเช่นนั้นยังไม่ครบบริบูรณ์ จนกว่าจะสิ้นเวลาปีหนึ่ง นับแต่วันที่บุคคลนั้นได้ถึงความสามารถเต็มภูมิ หรือนับแต่เวลาเมื่อความที่ขาดตัวผู้แทนโดยชอบธรรมอยู่นั้น ได้สิ้นไปแล้ว”

มาตรา 183 หลัก ในระหว่างเวลา 6 เดือนก่อนอายุความครบกำหนด อันเป็นโทษต่อผู้เยาว์ บุคคลวิกลจริต (น่าจะรวมถึงคนเสมือนไร้ความสามารถด้วย) ที่ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม ฯลฯ อายุความยังไม่ครบบริบูรณ์ แต่ให้ขยายไปอีก 1 ปี นับแต่วันที่บุคคลเหล่านั้นลุถึงความสามารถเต็มภูมิ พอที่จะใช้สิทธิด้วยตนเองได้ หรือ 1 ปี นับแต่มีผู้แทนขึ้นใหม่พอจะให้ความยินยอมอนุญาตให้ใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง

กรณีตามมาตรา 183 นั้นเป็นเรื่องที่ผู้ไร้ความสามารถซึ่งได้แก่ ผู้เยาว์ บุคคลวิกลจริต หรือบุคคลไร้ความสามารถอยู่ในฐานะเป็นเจ้าหนี้บุคคลอื่น และภายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งในช่วง 6 เดือนก่อนอายุความครบกำหนด (หรือก่อนหน้านั้น แต่ต้องขาดตลอดมาจนถึงช่วง 6 เดือนก่อนอายุความจะครบกำหนด) บุคคลดังกล่าวไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม อายุความที่จะสิ้นไปนั้นย่อมเป็นโทษแก่บุคคลดังกล่าว ดังนั้นกฎหมายยังไม่ถือว่าอายุความครบบริบูรณ์ แต่ให้ขยายอายุความออกไปอีก 1 ปี นับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวมีความสามารถหรือนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวมีผู้แทนโดยชอบธรรม

เช่น ก. ขายหม้ายให้ ข. กู้เงินไป 100,000 บาท เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2513 กำหนดชำระคืนภายใน 1 ปี (วันสุดท้ายคือวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2524) ข.มิได้นำเงินต้นหรือดอกเบี้ยมาชำระเลย ดังนั้นอายุความสิทธิเรียกร้องเงินกู้ของ ก. จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2514 ตามปกติจะครบ 10 ปีในวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2524 (มาตรา 164, 169) แต่ ก. ได้ถึงแก่ความตายเมื่อกลางปี 2524 ก่อนอายุความจะครบกำหนดเป็นเวลา 6 เดือน (หรือแม้ว่า ก. ถึงแก่ความตายก่อนอายุความจะครบกำหนดเป็นเวลา 1 ปีก็ตาม) ด.ช.ดำบุตรชายคนเดียวของ ก. ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมตลอดมาตั้งแต่บัดนั้นจนกระทั่งสิทธิเรียกร้องขาดอายุความครบ 10 ปี ดังนั้นถือว่า ด.ช.ดำผู้เยาว์บุตรของ ก. เจ้าหนี้ ข. ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมตลอดมาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งใน 6 เดือน ก่อนอายุความครบกำหนด กรณีต้องด้วยมาตรา 183 สิทธิเรียกร้องของ ด.ช.ดำจึงยังไม่ขาดอายุความ

ข้อสังเกต เหตุขัดข้องตามมาตรา 183 เป็นเรื่องผู้ไร้ความสามารถขาดผู้แทนโดยชอบธรรมที่จะช่วย หากนับอายุความต่อไปโดยไม่ขยายให้ก็จะเป็นการตัดโอกาส อื่นๆอายุความนั้นต้อง

เป็นโทษแก่ผู้ไร้ความสามารถ ถ้าเป็นคุณแก่ผู้ไร้ความสามารถแล้ว แม้ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม ในช่วง 6 เดือน ก็จะนำมาตรา 183 มาใช้บังคับไม่ได้

มาตรา 184 “ในส่วสิทธิของผู้เยาว์ หรือของบุคคลวิกลจริต ไม่ว่าศาลจะ ได้สั่ง ให้เป็น คนไร้ความสามารถหรือหาไม่ อันจะว่ากล่าวเอาแก่ผู้แทนโดยชอบธรรมของตนนั้น อายุความไม่ครบบริบูรณ์จนกว่าจะพ้นปีหนึ่ง ภายหลังบุคคลนั้น ได้ถึงความสามารถเต็มภูมิ หรือจนกว่าจะ ได้มีผู้แทนโดยชอบธรรมขึ้นใหม่

วิธีเดียวกันนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงสิทธิของบุคคลผู้เสมือนไร้ความสามารถ อันจะว่ากล่าวเอาแก่ผู้พิทักษ์ของตนด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา 184 หลัก อายุความสิทธิเรียกร้องของผู้เยาว์ บุคคลวิกลจริต คนเสมือนไร้ความสามารถ ฟ้องผู้แทนโดยชอบธรรมของตน อายุความยังไม่ครบบริบูรณ์ จนกว่าจะพ้น 1 ปี นับแต่บุคคลเหล่านั้นสูญเสียความสามารถเต็มภูมิ หรือจนกว่าจะมีผู้แทนโดยชอบธรรมขึ้นใหม่ พอลง ให้ความยินยอมอนุญาตให้ใช้สิทธิได้อย่างใดอย่างหนึ่ง

กรณีตามมาตรา 184 นั้นเป็นเรื่องผู้ไร้ความสามารถเป็นเจ้าของนี้ผู้แทนโดยชอบธรรม ของตนเอง หากประสงค์จะใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่ผู้แทนโดยชอบธรรมของตนนั้น อายุความ ยังไม่ครบจนกว่าจะพ้น 1 ปีนับแต่วันที่ผู้ไร้ความสามารถนั้นมีความสามารถหรือนับแต่วันที่ มีผู้แทนโดยชอบธรรมขึ้นใหม่ วิธีเดียวกันนี้ให้ใช้บังคับกรณีคนเสมือนไร้ความสามารถฟ้องร้อง ผู้พิทักษ์ของตนด้วย

ข้อสังเกต เหตุขัดข้องตามมาตรา 184 เป็นเรื่องผู้ไร้ความสามารถฟ้องผู้แทนโดยชอบธรรม ของตน และอายุความที่กฎหมายขยายให้นี้ ต้องเป็นอายุความที่เป็นโทษแก่ผู้ไร้ความสามารถ ถ้าเป็นคุณแก่ผู้ไร้ความสามารถ เช่น ผู้ไร้ความสามารถเป็นลูกหนี้ผู้แทนโดยชอบธรรม กฎหมาย ไม่ขยายอายุความให้ผู้แทนโดยชอบธรรมซึ่งเป็นเจ้าหนี้ รวมทั้งบุคคลอื่นที่เป็นเจ้าหนี้ผู้ไร้ความ สามารถด้วย นอกจากนั้น กรณีที่คนเสมือนไร้ความสามารถเป็นเจ้าของบุคคลอื่น มาตรา 184 ก็มีได้ขยายอายุความให้

อนึ่ง อายุความที่กฎหมายจะขยายออกไปนั้นต้องเหลือน้อยกว่า 1 ปี ถ้าอายุความยัง เหลือเกินกว่า 1 ปี กฎหมายไม่ขยายอายุความให้อีก⁽¹⁾

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 101.

3. เหตุสามีภริยาฟ้องกันเอง - ขยายให้ 1 ปี ภายหลังจากการเป็นสามีภรรยา กันแล้ว

มาตรา 185 “สิทธิเรียกร้องระหว่างสามีภริยา อายุความไม่ครบบริบูรณ์จนกว่าจะขาดจากสามีภริยากันแล้วปีหนึ่ง”

มาตรา 185 หลัก สิทธิเรียกร้องระหว่างสามีภริยา อายุความยังไม่ครบ จนกว่าจะขาดจากสามีภริยาแล้ว 1 ปี

เช่น ชายกู้ยืมเงินหญิงก่อนสมรสหรือหลังสมรสแล้ว สามีกู้ยืมเงินอันเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของภริยา แต่มาตรา 1487 บัญญัติห้ามมิให้สามีหรือภริยายึดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งในระหว่างที่เป็นสามีภริยากัน เว้นแต่ค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล แสดงว่ากฎหมายไม่ประสงค์ให้สามีภริยาฟ้องร้องคดีกันในช่วงเป็นสามีภริยาอันเป็นเหตุให้กระทบถึงความสัมพันธ์ฉันท์สามีภริยาได้ง่าย

กรณีตามมาตรา 185 นั้นเป็นเรื่องสามีเป็นเจ้าหนี้ภริยาหรือภริยาเป็นเจ้าหนี้สามี และต้องเป็นคู่สมรสโดยนิตินัย (โดยชอบด้วยกฎหมาย) กฎหมายขยายอายุความออกโดยให้ถือว่าอายุความยังไม่ครบสมบูรณ์จนกว่าจะขาดการเป็นสามีภริยากันแล้ว 1 ปี จึงให้ถือว่าอายุความครบบริบูรณ์ อนึ่งอายุความนั้นต้องเหลือน้อยกว่า 1 ปี ถ้าอายุความยังเหลือเกิน 1 ปี กฎหมายไม่ขยายอายุความให้⁽¹⁾

4. เหตุความตาย - ขยาย 1 ปี

มาตรา 186 “อายุความแห่งสิทธิเรียกร้อง อันมีอยู่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลเมื่อเวลาตายนั้น ถ้าจะขาดลงภายในเวลาดำกว่าปีหนึ่งนับแต่วันตายไซ้ ท่านให้ขยายอายุความนั้นออกไปเป็นปีหนึ่งนับแต่วันตาย”

· อายุความที่เป็นคุณแก่บุคคลเมื่อเวลาตาย ก็คืออายุความแห่งสิทธิเรียกร้องที่ผู้ตายเป็นลูกหนี้

· อายุความที่เป็นโทษแก่บุคคลเมื่อเวลาตาย ก็คืออายุความแห่งสิทธิเรียกร้องที่ผู้ตายเป็นเจ้าของหนี้

มาตรา 186 หลัก อายุความสิทธิเรียกร้องเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ตาย ถ้าจะขาดลงต่ำกว่าปีหนึ่งนับแต่วันตาย ก็ให้ขยายอายุความ 1 ปีนับแต่วันตาย เพื่อประโยชน์แก่ทายาทของผู้ตายและหรือเจ้าหนี้ของผู้ตาย

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า :02.

เช่น ก. กู้ยืมเงิน ข. 10,000 บาท อายุความล่วงเลยมานานจนเกือบครบ 10 ปี ข. เจ้าหนี้ก็ถึงแก่ความตาย ดังนั้นทายาทของ ข. ยังมีสิทธิฟ้องร้อง ก. ลูกหนี้ได้ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ ข. ตาย โดยนับยกกลับกัน ถ้าหากว่า ก. ลูกหนี้ถึงแก่ความตายและอายุความแห่งสิทธิเรียกร้องของ ข. ยังเหลือน้อยกว่า 1 ปี ดังนี้ ข. เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องร้องทายาทของ ก. ได้ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ ก. ตาย แต่ถ้าอายุความเหลือเกินกว่า 1 ปี กรณีย่อมไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 186 แต่อยู่ในบังคับของมาตรา 1754 วรรคสาม

เหตุผล เพราะเมื่อเจ้าหนี้ตาย ควรให้โอกาสแก่ทายาท หรือผู้จัดการมรดกของเจ้าหนี้เข้ามาใช้สิทธิฟ้องร้อง และถ้าลูกหนี้ตาย ควรให้โอกาสแก่เจ้าหนี้ที่จะสืบเสาะหาทายาทหรือผู้จัดการมรดกของลูกหนี้เพื่อฟ้องร้องต่อไป⁽¹⁾

5. เหตุสุดวิสัย - ขยาย 30 วัน

มาตรา 187 “ถ้าในเวลาที่อยู่อายุความจะสุดสิ้นลงนั้น มีเหตุสุดวิสัยมากีดกันมิให้เจ้าหนี้สามารถทำให้อายุความสะดุดหยุดลงได้ไซ้ร้ ท่านว่าอายุความนั้นยังไม่ครบบริบูรณ์จนกว่าจะพ้นเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่อุปสรรคเช่นนั้น ได้สูญสิ้นไป”

มาตรา 187 หลัก ก่อนอายุความจะสุดสิ้นลง มีเหตุสุดวิสัย (มาตรา 8) มากีดกันมิให้เจ้าหนี้สามารถทำให้อายุความสะดุดหยุดลง (มาตรา 173-180) อายุความยังไม่ครบ ให้ขยายอีก 30 วัน นับแต่วันที่อุปสรรคสูญสิ้น

กรณีตามมาตรา 187 นั้น เป็นเรื่องเจ้าหนี้ไม่สามารถทำให้อายุความสะดุดหยุดลงได้ตามมาตรา 173-180 เพราะมีเหตุสุดวิสัยมาขัดขวางเจ้าหนี้ เหตุสุดวิสัยหมายความถึงเหตุใด ๆ อาจเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครจะป้องกันได้ แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะเช่นนั้น (มาตรา 8) เหตุสุดวิสัยนั้นอาจเกิดจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติเช่น อัคคีภัย อุทกภัย, वादภัย, ฟ้าผ่า, แผ่นดินไหว ฯลฯ หรืออาจเกิดจากการกระทำของคนหรือสัตว์ก็ได้ เช่น สงคราม, การจลาจล, อุบัติเหตุ เช่น เกิดฝนตกหนัก น้ำท่วม เส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางรถไฟถูกตัดขาด อายุความที่เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ที่ศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง เหลืออีกไม่กี่วัน ดังนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องคดีได้ภายใน 30 วันนับแต่เส้นทางคมนาคมใช้ได้

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 104.

คำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับการขยายหรือยื่นอายุความ⁽¹⁾

(1) บิดาโจทก์จำเลยถึงแก่ความตายมา 17 ปี โจทก์ไม่มีผู้ปกครอง หลังจากโจทก์บรรลุนิติภาวะแล้ว 7 เดือน โจทก์นำคดีมาฟ้องขอแบ่งมรดก คดีของโจทก์ไม่ขาดอายุความ เพราะอายุความขยายออกไปตามมาตรา 183 (คำพิพากษาฎีกาที่ 673/2489)

(2) เจ้ามรดกตาย ทายาทซึ่งเป็นผู้เยาว์มีมารดาเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ได้ฟ้องคดีมรดกภายในกำหนดอายุความ 1 ปี เพิ่งมาฟ้องเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว คดีขาดอายุความ กรณีไม่ต้องด้วยมาตรา 183 เนื่องจากผู้เยาว์มีผู้แทนโดยชอบธรรม (คำพิพากษาฎีกาที่ 767/2499)

(3) โจทก์ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมฟ้องเรียกมรดกเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว 3 เดือนเศษ แม้เจ้ามรดกจะตายมากกว่า 10 ปีแล้ว ก็ยังไม่ขาดอายุความ (คำพิพากษาฎีกาที่ 760/2508) ตามคำวินิจฉัยดังกล่าวแสดงว่าการขยายอายุความโดยกฎหมายตามมาตรา 183 ใช้บังคับได้ในอายุความทุกอย่างรวมทั้งอายุความมรดกตามมาตรา 1754 มีปัญหาว่า ถ้าโจทก์ซึ่งไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมฟ้องเรียกหนี้สินจากทายาทของลูกหนี้เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้ว 3 เดือนเศษ สิทธิเรียกร้องจะขาดอายุความตามมาตรา 1754 วรรคสามหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่ง การขยายอายุความตามมาตรา 183 กับการยื่นอายุความตามมาตรา 1754 วรรคสามอย่างใดจะเหนือกว่ากัน

(4) การแบ่งทรัพย์สินเมื่อสามีภริยาหย่าขาดจากกัน มีอายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164 กำหนด 1 ปี ตามมาตรา 185 ไม่ใช่อายุความฟ้องแบ่งทรัพย์สินเช่นนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 950/2500) สิทธิเรียกร้องแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาเพิ่งเกิดเมื่อหย่าขาดจากกัน กำหนด 1 ปี ตามมาตรา 185 เป็นกรณีที่กฎหมายขยายอายุความให้หากเหลือน้อยกว่า 1 ปี ถ้าอายุความเหลือเกินกว่า 1 ปี ก็บังคับไปตามอายุความนั้น จะยื่นหรือลดอายุความลงเหลือเพียง 1 ปีหาได้ไม่

(5) สิทธิไถ่ทรัพย์ที่ขายฝากคืนไม่ใช่เรื่องการใช้สิทธิฟ้องร้องอันเกี่ยวด้วยอายุความ จึงหาอาจขยายเวลาออกไปอีกตามมาตรา 186 ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 988/2506) มาตรา 186 เป็นเรื่องการขยายอายุความโดยกฎหมายในกรณีที่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ถึงแก่ความตาย และอายุความแห่งสิทธิเรียกร้องเหลืออยู่น้อยกว่า 1 ปี ย่อมจะนำมาใช้สำหรับกำหนดระยะเวลาใช้สิทธิไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากซึ่งมิใช่อายุความไม่ได้

(6) อายุความที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ใดหาอาจขยายออกหรือยื่นเข้าได้ไม่ ข้อบังคับ

(1) เรืองเตียวกัน, หน้า 107-108

ของบริษัทนายจ้างที่ให้ลูกจ้างยื่นคำร้องขอรับบำเหน็จต่อบริษัทเมื่อพ้นจากการเป็นลูกจ้างภายใน 3 เดือน จึงไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1383/2523)

การละประโยชน์แห่งอายุความ (มาตรา 192) หรือการสละเสียซึ่งประโยชน์แห่งการที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ

ลูกหนี้เป็นผู้ได้ประโยชน์ จากการที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ (มาตรา 188 วรรคแรก, 163) ดังนั้น ลูกหนี้จึงอาจจะ (สละ) ประโยชน์แห่งอายุความได้ตามมาตรา 192

มาตรา 192 “ประโยชน์แห่งอายุความนั้น จะอาจจะเสียได้ต่อเมื่ออายุความครบบริบูรณ์แล้ว แต่การที่สละเสียเช่นนี้ย่อมไม่ลบล้างสิทธิของบุคคลภายนอก

อนึ่ง การที่ลูกหนี้ชั้นต้นสละเสียซึ่งอายุความนั้นย่อมไม่ลบล้างสิทธิของผู้ค้าประกัน”

มาตรา 192 วรรคแรก หลัก การละประโยชน์แห่งอายุความ กระทำได้ต่อเมื่ออายุความครบบริบูรณ์แล้ว แต่การละฯ ไม่ลบล้างสิทธิของบุคคลภายนอก

วรรค 2 ลูกหนี้ชั้นต้นสละประโยชน์แห่งอายุความ ไม่ลบล้างสิทธิของผู้ค้าประกัน

จากหลักกฎหมายมาตรา 192 วรรคแรก ลูกหนี้จะสละ (สละ) อายุความได้ต่อเมื่ออายุความครบกำหนดแล้วเท่านั้น ถ้าลูกหนี้ละอายุความไว้ล่วงหน้าในสัญญา ย่อมขัดต่อมาตรา 192 นี้ จึงตกเป็นโมฆะ ตามมาตรา 113 เพราะมาตรา 192 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากไม่บัญญัติห้ามไว้ลูกหนี้จะถูกเจ้าหนี้ขอร้องให้สละประโยชน์แห่งอายุความได้ง่าย

การละประโยชน์แห่งอายุความ คือการที่ลูกหนี้แสดงเจตนาออกมาภายหลังที่อายุความครบบริบูรณ์แล้วว่าตนไม่ถือเอาประโยชน์จากอายุความที่สิ้นไปนั้น ลูกหนี้อาจกระทำโดยตรง คือทำเป็นหนังสือให้แก่เจ้าหนี้หรือแสดงด้วยวาจาต่อเจ้าหนี้ หรือลูกหนี้อาจกระทำโดยปริยาย โดยการกระทำบางอย่างของลูกหนี้ภายหลังที่อายุความครบบริบูรณ์แล้วก็ได้ เช่น การใช้ดอกเบี้ย, ได้ใช้เงินบางส่วน, หาประกันให้, มีการตกลงหักหนี้หรือแปลงหนี้ ฯลฯ

ตัวอย่าง

(1) โจทก์-จำเลย เป็นพี่น้องต่างมารดา จำเลยครอบครองนาพิพาทอันเป็นมรดกของบิดามารดาโจทก์ จำเลยยอมรับว่ายินดีจะแบ่งนาพิพาทให้โจทก์ เช่นนี้ ถือว่าจำเลยได้สละเสียซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา 192 จำเลยจะยกอายุความฟ้องเรียกร้องเอาทรัพย์มรดก โดยอ้างว่าโจทก์

ฟ้องเรียกมรดกเมื่อพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่เจ้ามรดกตายตามมาตรา 1754 ขึ้นเป็นข้อต่อสู้โจทก์ไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1607/2505)

(2) โจทก์ยื่นคำขอรับมรดกภายใน 1 ปี นับแต่เจ้ามรดกตาย จำเลยคัดค้าน เจ้าพนักงานที่ดินเปรียบเทียบ จำเลยยอมเอาส่วนแบ่งบางส่วน แต่ยังไม่ตกลงกันจนพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่เจ้ามรดกตาย คู่กรณีก็ยังตกลงให้เจ้าพนักงานที่ดินเปรียบเทียบอีก ถือได้ว่าจำเลยได้ละเสียซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา 192 (คำพิพากษาฎีกาที่ 244/2511)

(3) โจทก์ฟ้องคดีมรดกเกินกำหนดอายุความ 1 ปี ตามมาตรา 1754 แต่ได้ความว่าเมื่อโจทก์ไปติดต่อขอแบ่งมรดกจากจำเลยก่อนฟ้องคดี จำเลยก็ได้ตกลงยินยอมให้โจทก์ได้รับส่วนแบ่งมรดก เป็นแต่เพียงว่ายังไม่พร้อมที่จะเอาชื่อโจทก์ใส่ในโฉนดที่ดินมรดกนี้เท่านั้น ดังนี้ ถือว่าจำเลยได้ละเสียแล้วซึ่งประโยชน์แห่งอายุความตามมาตรา 192 และการละเสียซึ่งประโยชน์แห่งอายุความนี้ ไม่จำเป็นต้องทำบันทึกเป็นหลักฐาน เพียงแต่มีพฤติการณ์ว่า จำเลยตกลงยินยอมให้โจทก์ได้รับส่วนแบ่งมรดก ก็เพียงพอให้ถือว่าจำเลยได้ละเสียแล้วซึ่งประโยชน์แห่งอายุความ (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 244/2511, คำพิพากษาฎีกาที่ 436/2518)

หมายเหตุ คำพิพากษาฎีกาดังกล่าวแสดงว่าการละประโยชน์แห่งอายุความนั้น ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ เพราะกฎหมายมิได้กำหนดแบบนิติกรรมไว้ จึงอาจทำด้วยวาจาหรือแสดงอาการ (มีพฤติการณ์) ว่าได้มีการละประโยชน์แห่งอายุความก็เพียงพอ แต่มีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่าการละประโยชน์แห่งอายุความทำได้ด้วยการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งเพียงอย่างเดียว การแสดงเจตนาโดยปริยายไม่อาจทำได้ เว้นแต่กรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษตามมาตรา 188 และ 193 ถ้ามาตรา 192 ประสงค์จะให้มีการแสดงเจตนาสละประโยชน์แห่งอายุความโดยปริยายได้ด้วยก็น่าจะบัญญัติไว้ เช่นเดียวกับการรับสภาพหนี้ ตามมาตรา 172 ดังนี้ ย่อมไม่มีทางที่ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากหนี้โดยทางอายุความไปได้เลย เพราะการที่จะเสกสรรปั้นแต่งพยานบุคคลนำสืบว่าลูกหนี้สละประโยชน์แห่งอายุความนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องยากเย็นอะไร⁽¹⁾

การที่ลูกหนี้สละประโยชน์แห่งอายุความ มีผลเป็นอย่างไร

ผลของการที่ลูกหนี้สละประโยชน์แห่งอายุความ มี 3 กรณี คือ. - ผลต่อลูกหนี้เอง ผลต่อบุคคลภายนอก และผลต่อผู้ค้ำประกัน

(1) เรื่องเดียวกัน. หน้า 121

(1) ผลต่อลูกหนี้เอง กล่าวคือ เมื่อเจ้าหนี้ทวงถามให้ชำระหนี้ ลูกหนี้ไม่สามารถยกอายุความขึ้นอ้างบอกปิดการชำระหนี้ตามมาตรา 188 วรรคแรกได้ แต่ต้องถูกบังคับให้ชำระหนี้เสมือนว่าสิทธิเรียกร้องนั้นมีได้ขาดอายุความเลย กล่าวคือ อายุความที่ล่วงพ้นไปแล้วนั้นเป็นอันระงับ และเริ่มนับอายุความใหม่ตามอายุความเดิม หรือตามมูลหนี้เดิม แต่ทั้งนี้จะต้องมิใช่แปลงหนี้ใหม่ ซึ่งถ้าหากมีการแปลงหนี้ใหม่ ก็จะทำอายุความตามมูลหนี้ใหม่นั้น

(2) ผลต่อบุคคลภายนอก มาตรา 192 วรรคแรก การละประโยชน์แห่งอายุความ ไม่ลบล้างสิทธิของบุคคลภายนอก บุคคลภายนอก หมายถึงบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ตัวลูกหนี้ผู้ละอายุความ เช่น ลูกหนี้ร่วมหลายคน คนหนึ่งละประโยชน์แห่งอายุความ ลูกหนี้คนนั้นจะยกอายุความต่อสู้เจ้าหนี้ไม่ได้ แต่ลูกหนี้ที่เหลือยังคงยกอายุความขึ้นอ้างบอกปิดการชำระหนี้ได้ตามมาตรา 188 วรรคแรก ประกอบมาตรา 192 วรรคแรกนี้ ฯลฯ

(3) ผลต่อผู้ค้ำประกัน มาตรา 192 วรรค 2 การที่ลูกหนี้ขึ้นต้นละประโยชน์แห่งอายุความ ย่อมไม่ลบล้างสิทธิของผู้ค้ำประกันที่จะยกอายุความขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ เช่นเดียวกับบุคคลภายนอก ย่อมยกอายุความขึ้นอ้างบอกปิดการชำระหนี้ได้ เมื่อเจ้าหนี้ทวงถาม (มาตรา 188 วรรคแรก) และถ้าเจ้าหนี้ฟ้องคดี ผู้ค้ำประกันและบุคคลภายนอกย่อมยกอายุความขึ้นอ้างตัดฟ้องได้ (มาตรา 163 และ 193 ประกอบมาตรา 192 วรรค 2)

การยกอายุความขึ้นต่อสู้

ถ้าลูกหนี้ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลจะอ้างอายุความขึ้นเป็นมูลยกฟ้องได้หรือไม่
มาตรา 193 “เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ทานว่าศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้”

มาตรา 193 หลัก ถ้า (ลูกหนี้) ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ (ไม่ว่าจะตั้งใจถือประโยชน์จากอายุความที่ขาดหรือไม่) ศาลจะอ้างอายุความขึ้นเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้

เหตุผล เพราะอายุความนั้นเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ยกขึ้นต่อสู้ ถือว่าลูกหนี้ละประโยชน์แห่งอายุความโดยปริยาย อายุความที่ล่วงพ้นไปแล้วจึงไม่เป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ตั้งนั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าลูกหนี้เป็นหนี้จริงและยังไม่ชำระ ศาลย่อมจะพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้โดยไม่คำนึงถึงอายุความ⁽¹⁾

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 127

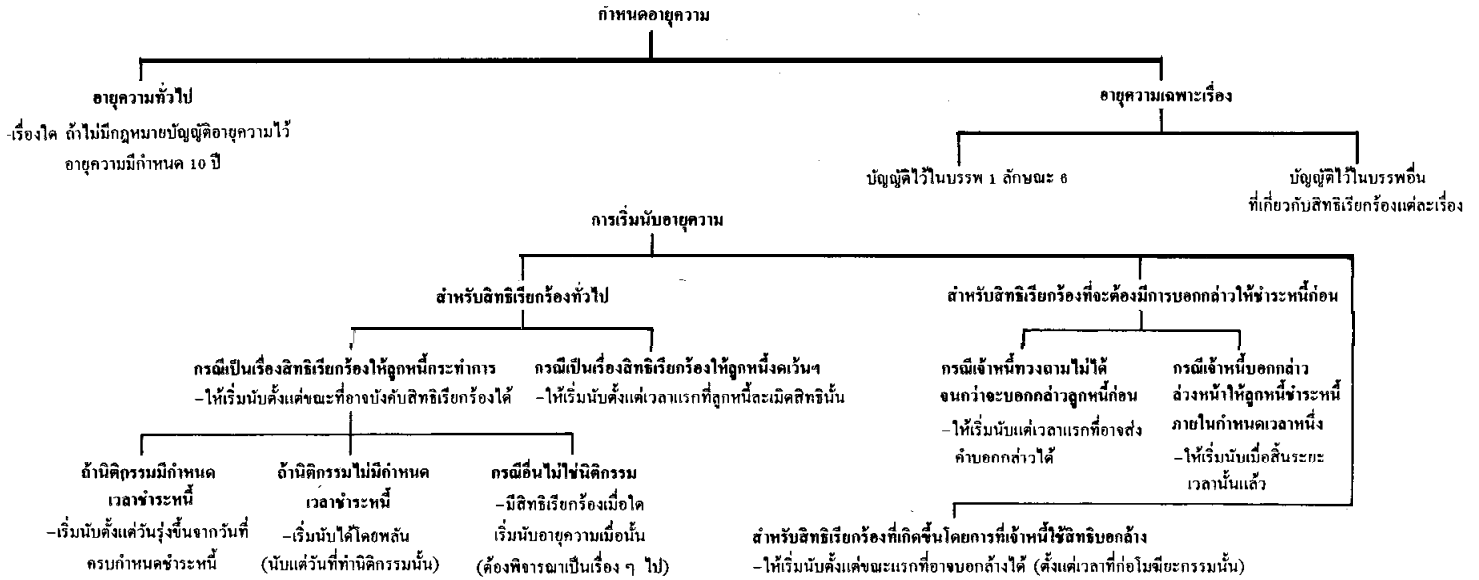
ข้อสังเกต

- (1) ถ้าเป็นอายุความได้สิทธิ หรือเสียสิทธิ ศาลย่อมยกขึ้นเองได้
  - อายุความได้สิทธิ เช่น การครอบครองปรปักษ์ (มาตรา 1382), ได้สิทธิภาระจำยอม (มาตรา 1401)
  - อายุความเสียสิทธิ เช่น การสูญสิ้นภาระจำยอม ถ้าไม่ใช้ใน 10 ปี (มาตรา 1399)
- (2) ถ้าเป็นคดีอาญา แม้จำเลยจะไม่อ้างอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ศาลก็ยกขึ้นตัดสินเองว่า คดีขาดอายุความ (ในความผิดนั้น ๆ) แล้วได้ (ป.วิ.อ. มาตรา 185)

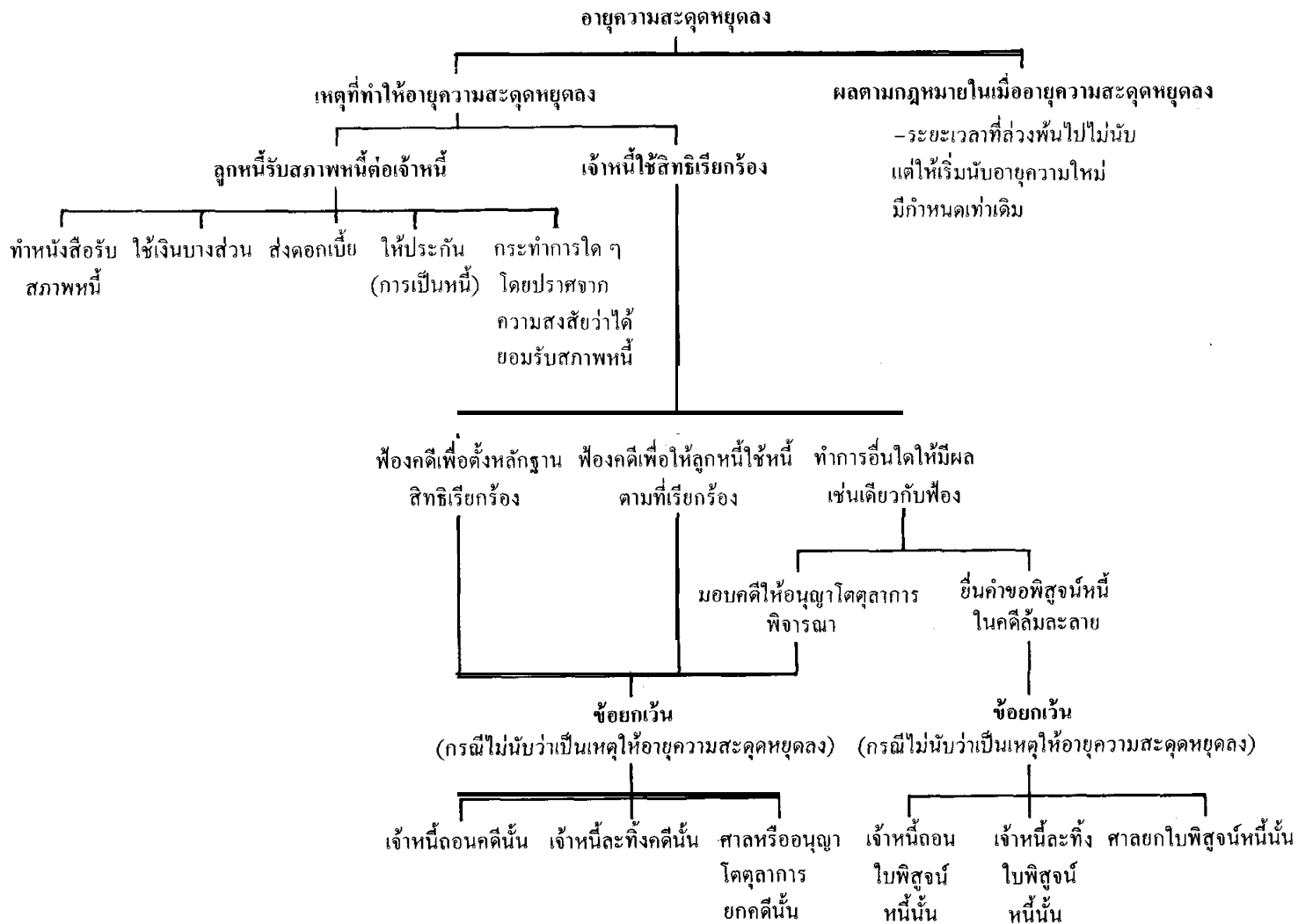
(3) กรณีที่ลูกหนี้ร่วมถูกเจ้าหนี้ฟ้อง ลูกหนี้คนใดยกอายุความขึ้นต่อสู้ กำหนดอายุความย่อมจะเป็นคุณแก่ลูกหนี้คนนั้น ลูกหนี้คนใดไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ถือว่าสละอายุความโดยปริยาย ศาลจะอ้างอายุความมาเป็นมูลยกฟ้องสำหรับลูกหนี้คนนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะขัดกับสภาพแห่งหนี้ตนเอง กล่าวคือต้องดูว่าการชำระหนี้ที่แบ่งแยกจากกันได้หรือไม่ (เช่น มูลหนี้ส่งมอบทรัพย์สินและทรัพย์สินที่แบ่งไม่ได้) หากแบ่งแยกจากกันได้ ศาลย่อมอ้างอายุความมาเป็นมูลยกฟ้องสำหรับลูกหนี้ที่ไม่ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้ด้วย เพราะเป็นทรัพย์สินที่แบ่งไม่ได้ ย่อมไม่อาจบังคับให้ลูกหนี้ร่วมกันเพียงบางคนชำระหนี้ได้เต็มจำนวนโดยไม่ขัดต่อสิทธิของลูกหนี้อื่น⁽¹⁾ ดังนั้นแม้ลูกหนี้ร่วมคนใดไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ กรณีเป็นทรัพย์สินที่แบ่งไม่ได้ (มาตรา 105) ลูกหนี้ที่นั้นก็พลอยได้รับประโยชน์ด้วย แต่ถ้าเป็นหนี้เงินคือเป็นทรัพย์สินที่แบ่งได้ ลูกหนี้ร่วมที่ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ย่อมไม่ได้รับประโยชน์ เพราะสามารถบังคับให้ลูกหนี้คนหนึ่งคนใดให้ชำระหนี้ได้เต็มจำนวนโดยไม่ขัดกับสภาพแห่งหนี้

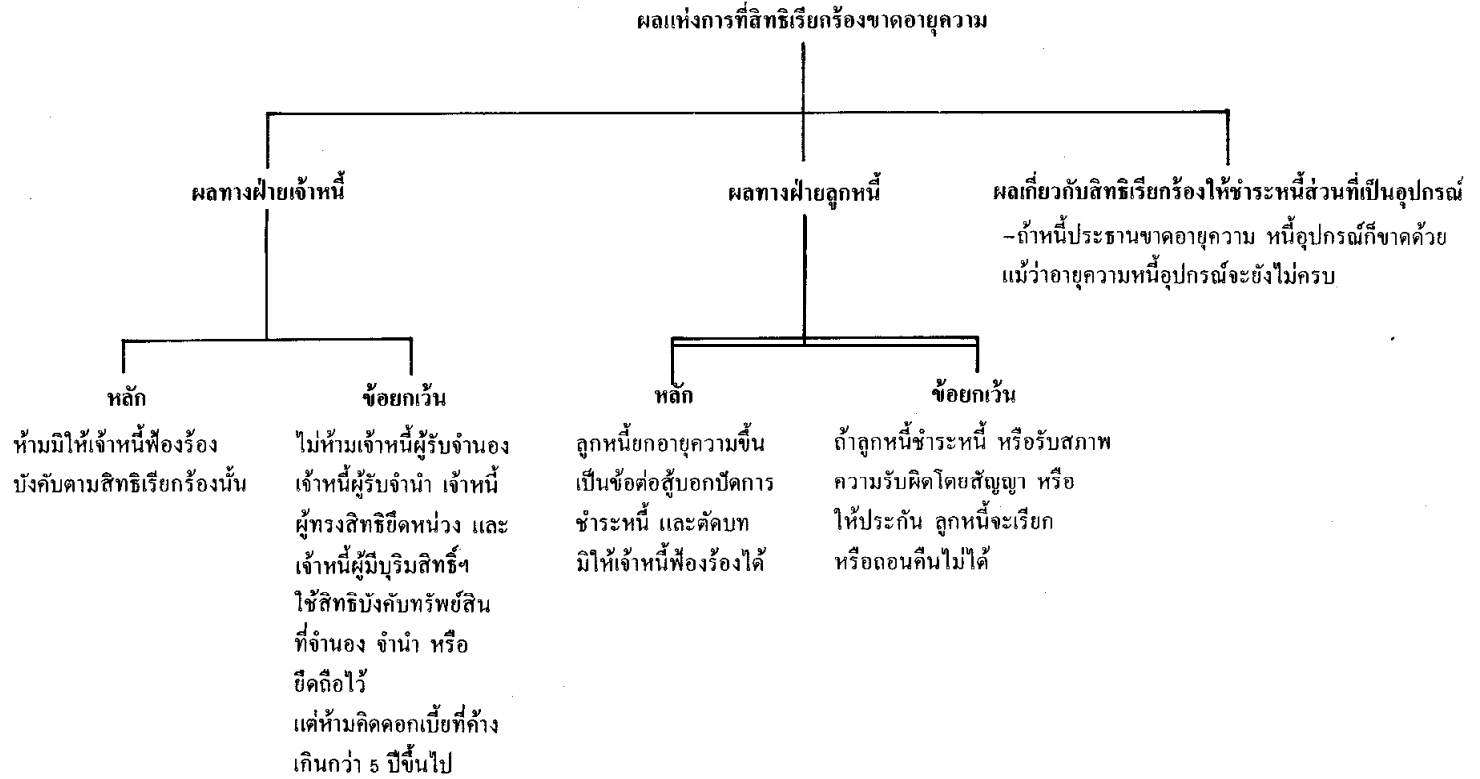
---

(1) เรื่องเดียวกัน, หน้า 129-130

การขยายหรือยื่นอายุความ

หลัก

ข้อยกเว้น

ผู้ใดจะขยายหรือยื่นอายุความไม่ได้

กฎหมายบัญญัติให้ขยายอายุความได้
ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องบางประการอันไม่อาจกล่าวล่วงเสียได้

เหตุฟ้องผิดศาล

-ขยาย 6 เดือน
นับแต่มีคำพิพากษา
ถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

เหตุไร้ความสามารถ

-ขยาย 1 ปี นับแต่ผู้ไร้-
ความสามารถบรรลุน
ความสามารถเต็มภูมิ
หรือจนกว่าจะมีผู้แทน-
โดยชอบธรรม ฯลฯ
ขึ้นใหม่

เหตุสามัคคีรยาฟ้องกันเอง

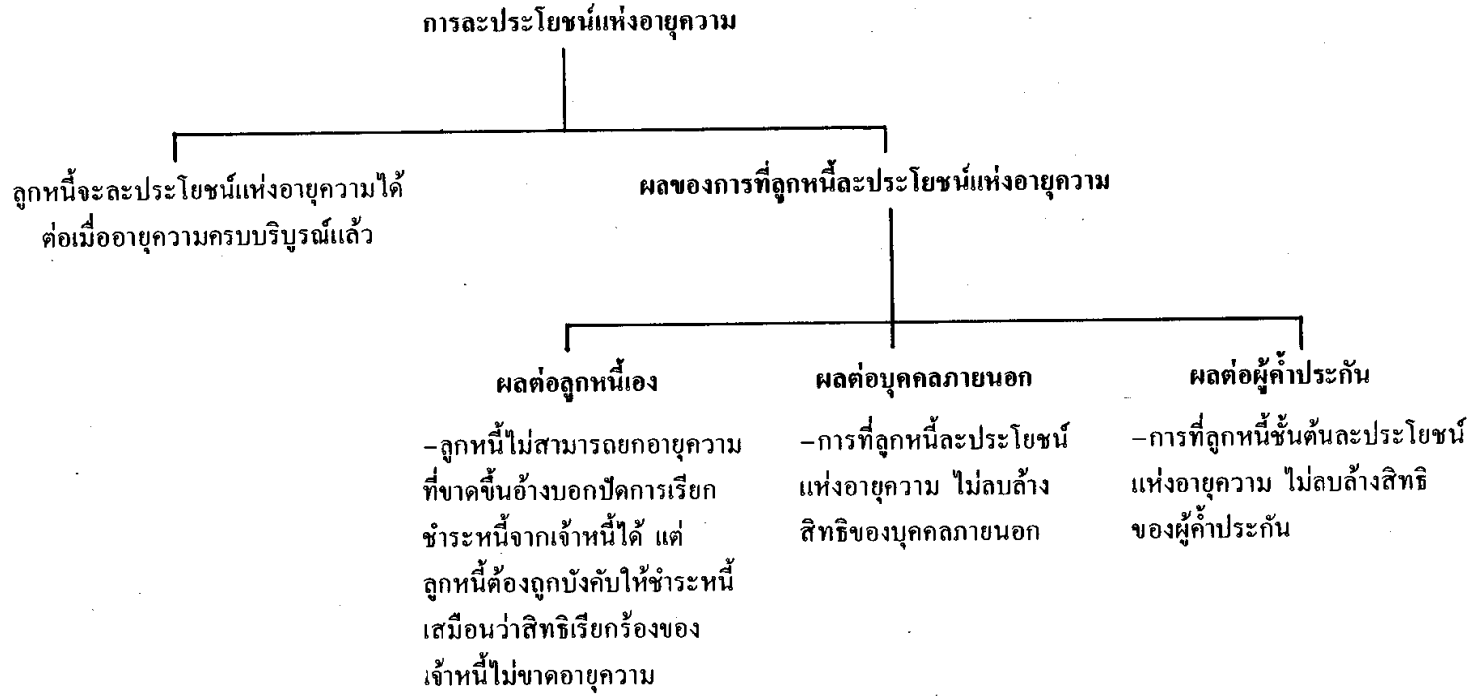
-ขยาย 1 ปี นับแต่วันขาด
จากการเป็นสามัคคีรยา

เหตุความตาย

-ขยาย 1 ปี
นับแต่วันตาย

เหตุสุดวิสัย

-ขยาย 30 วัน
นับแต่วันที่อุปสรรค
สูญสิ้นไป

ข้อทดสอบ

ระยะเวลาและอายุความ

ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- ข้อ 1. ระยะเวลาหมายความถึง
- (1) นาที ชั่วโมง วัน หรือปี
  - (2) ช่วงที่กำหนดเป็นนาที ชั่วโมง วัน สัปดาห์ เดือน หรือ ปี
  - (3) วัน เดือน หรือปี อย่างไม่อย่างหนึ่ง
  - (4) ช่วงความยาวของเวลา ซึ่งอาจกำหนดจำนวนเป็นนาที ชั่วโมง วัน สัปดาห์ เดือน หรือปีก็ได้
- ข้อ 2. โดยทั่วไปแล้วกฎหมายให้คำนวณระยะเวลาเป็น
- (1) นาที ชั่วโมง
  - (2) วัน
  - (3) สัปดาห์ เดือน หรือ ปี
  - (4) นาที ชั่วโมง วัน สัปดาห์ เดือน หรือปี อย่างไม่อย่างหนึ่งก็ได้แล้วแต่ผู้กรณีจะตกลงกัน
- ข้อ 3. ถ้าระยเวลานานับเป็นชั่วโมง จะเริ่มต้นและสุดสิ้นเมื่อใด
- (1) เริ่มต้นนับในชั่วโมงถัดไป และสิ้นสุดเมื่อครบจำนวนชั่วโมง
  - (2) เริ่มต้นนับในทันใดนั้น ถ้าเริ่มการอันนั้นตามประเพณีและสุดสิ้นเมื่อครบจำนวนชั่วโมง
  - (3) เริ่มต้นนับในทันใดนั้น และสุดสิ้นเมื่อครบจำนวนชั่วโมง
  - (4) เริ่มต้นนับในทันใดนั้น และสุดสิ้นในชั่วโมงถัดไป
- ข้อ 4. ก. เข้าบ้าน ข. เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2522 กำหนดระยะเวลาเช่า 1 ปี เช่นนี้ ระยะเวลาเริ่มต้นและสุดสิ้นเมื่อใด

- (1) เริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2522
- (2) เริ่มต้นวันที่ 2 มกราคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2522
- (3) เริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 1 มกราคม 2523
- (4) เริ่มต้นวันที่ 2 มกราคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 2 มกราคม 2523
- ข้อ 5. ก. กู้เงิน ข. ไปเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2522 กำหนดชำระคืนภายใน 3 เดือน เช่นนี้ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใด
- (1) เริ่มต้นวันที่ 9 มีนาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 9 มิถุนายน 2522
- (2) เริ่มต้นวันที่ 10 มีนาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 9 มิถุนายน 2522
- (3) เริ่มต้นวันที่ 9 มีนาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 10 มิถุนายน 2522
- (4) เริ่มต้นวันที่ 10 มีนาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 10 มิถุนายน 2522
- ข้อ 6. ก. เช่าตึกแถวของ ข. ไปเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2522 กำหนดอายุสัญญาเช่า 15 ปี เช่นนี้ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใด
- (1) เริ่มต้นวันที่ 9 ธันวาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 9 ธันวาคม 2537
- (2) เริ่มต้นวันที่ 9 ธันวาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 10 ธันวาคม 2537
- (3) เริ่มต้นวันที่ 10 ธันวาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 9 ธันวาคม 2537
- (4) เริ่มต้นวันที่ 10 ธันวาคม 2522 สิ้นสุดวันที่ 10 ธันวาคม 2537
- ข้อ 7. ก. กู้เงิน ข. ไปเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2522 (วันสุดท้ายของเดือน) กำหนดชำระคืนภายใน 1 เดือน เช่นนี้ ก. จะต้องชำระหนี้เงินกู้คืนแก่ ข. อย่างช้าภายในวันใด
- (1) วันที่ 28 มีนาคม 2522   (2) วันที่ 29 มีนาคม 2522
- (3) วันที่ 30 มีนาคม 2522   (4) วันที่ 31 มีนาคม 2522
- ข้อ 8. ก. กู้เงิน ข. ไปเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2521 กำหนดชำระคืนภายใน 2 เดือน เช่นนี้ระยะเวลาจะเริ่มต้นเมื่อใด และ ก. จะต้องชำระหนี้เงินกู้คืนแก่ ข. อย่างช้าภายในวันใด
- (1) เริ่มต้นวันที่ 30 ธันวาคม 2521 ชำระคืนภายในวันที่ 30 กุมภาพันธ์ 2522
- (2) เริ่มต้นวันที่ 30 ธันวาคม 2521 ชำระคืนภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2522
- (3) เริ่มต้นวันที่ 31 ธันวาคม 2521 ชำระคืนภายในวันที่ 1 มีนาคม 2522
- (4) เริ่มต้นวันที่ 31 ธันวาคม 2521 ชำระคืนภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2522

- ข้อ 9. ถ้ากฎหมายไม่ได้บัญญัติอายุความไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ถือว่าอายุความนั้นมีกำหนด
- (1) 6 เดือน (2) 1 ปี
(3) 5 ปี (4) 10 ปี
- ข้อ 10. อายุความสำหรับสิทธิเรียกร้องทั่วไป ให้เริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้
(2) วันทำสัญญา
(3) วันรุ่งขึ้นจากที่ครบกำหนดชำระหนี้
(4) วันรุ่งขึ้นจากวันที่ได้มีการทวงถาม
- ข้อ 11. อายุความสำหรับสิทธิเรียกร้องเพื่อหักเงินกระทำการ ให้เริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้
(2) เมื่อมีการทวงถามตามสิทธิเรียกร้อง
(3) ตั้งแต่เวลาแรกที่ละเมิดสิทธิหรือฝ่าฝืนข้อห้าม
(4) ตั้งแต่วันรุ่งขึ้นจากวันแรกที่ละเมิดสิทธิ หรือฝ่าฝืนข้อห้าม
- ข้อ 12. เจ้าหนี้ฟ้องเรียกหนี้เงินกู้ตามสัญญาที่มีกำหนดเวลาใช้เงินคืน จะเริ่มนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด
- (1) วันที่มีการใช้สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้
(2) วันรุ่งขึ้นจากวันที่ครบกำหนดชำระหนี้
(3) วันที่ทำสัญญา
(4) วันที่ได้มีการทวงถามให้ชำระหนี้
- ข้อ 13. ก. ฟ้องเรียกหนี้เงินกู้จาก ข. ตามสัญญาที่ไม่มีกำหนดเวลาใช้เงินคืน ก. จะใช้สิทธิฟ้องเรียกได้ตั้งแต่เมื่อใด
- (1) วันที่มีการใช้สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้
(2) วันที่ได้มีการทวงถามให้ชำระหนี้
(3) วันรุ่งขึ้นจากวันที่ทำสัญญา
(4) วันที่ทำสัญญา
- ข้อ 14. สิทธิเรียกร้องที่เกิดจากบอกล้างโมฆียะกรรม ให้เริ่มนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด
- (1) วันที่มีการทวงถามให้ชำระหนี้

- (2) วันที่ได้มีการใช้สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้
- (3) วันรุ่งขึ้นจากวันที่ครบกำหนดชำระหนี้
- (4) วันที่ก่อโมฆีะกรรมนั้น

ข้อ 15. เหตุที่ไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง คือ

- (1) ลูกหนี้ส่งดอกเบี้ยหรือให้ประกันแก่เจ้าหนี้
- (2) ลูกหนี้ใช้เงินบางส่วน
- (3) เจ้าหนี้ถอนฟ้อง
- (4) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

ข้อ 16. ก. เป็นหนี้ ข. ต่อมา ก. ได้รับเช็คมาใบหนึ่งระบุจำนวนเงินเท่ากับหนี้เงินที่ ก. ค้างชำระแก่ ข. ก. จึงสลักหลังเช็คใบนั้นให้ ข. การกระทำของ ก. ถือว่า

- (1) ก. ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่ ข.
- (2) ก. ได้ให้ประกันแก่ ข.
- (3) ก. ได้กระทำการอันปราศจากความสงสัยว่าได้ยอมรับสภาพหนี้
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 17. ผลตามกฎหมายในเมื่ออายุความสะดุดหยุดลง คือ

- (1) ระยะเวลาที่ล่วงพ้นไปแล้วไม่นับเข้าในอายุความ และไม่เริ่มนับอายุความใหม่
- (2) ระยะเวลาที่ล่วงพ้นไปแล้วไม่นับเข้าในอายุความ และให้เริ่มนับอายุความใหม่ตามกำหนดใหม่
- (3) ระยะเวลาที่ล่วงพ้นไปแล้วไม่นับเข้าในอายุความ และให้เริ่มนับอายุความใหม่มีกำหนดเท่าเดิม
- (4) ระยะเวลาที่ล่วงพ้นไปแล้วยังต้องนับเข้าในอายุความ แต่ไม่นับอายุความใหม่

ข้อ 18. แม้ว่าสิทธิเรียกร้องในหนี้เงินของผู้รับจำนองจะขาดอายุความไปแล้ว แต่ผู้รับจำนองก็ยังมีสิทธิฟ้องบังคับจำนองเอาทรัพย์สินที่ลูกหนี้จำนองไว้ชดเชยหนี้เงินได้ โดยกฎหมายบัญญัติให้สิทธิผู้รับจำนอง ถัดดอกเบี้ยในหนี้เงินที่ค้างชำระได้หรือไม่อย่างไร

- (1) เรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกินกว่า 5 ปีขึ้นไป
- (2) เรียกดอกเบี้ยได้ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- (3) เรียกดอกเบี้ยไม่ได้เลย

- (4) เรียกดอกเบี้ยไม่ได้ เพราะสัญญาประธานขาดอายุความไปแล้ว
- ข้อ 19. ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ หรือรับสภาพความผิดโดยสัญญา หรือให้ประกันในหนี้เงินที่ขาดอายุความแล้วแก่เจ้าหนี้ มีผลเป็นอย่างไร
- (1) ลูกหนี้จะเรียกคืนไม่ได้ แต่ถอนคืนได้
  - (2) ลูกหนี้จะเรียกคืนหรือถอนคืนไม่ได้
  - (3) ลูกหนี้ยังบอกปิดการชำระหนี้ได้
  - (4) ลูกหนี้เรียกคืนหรือถอนคืนได้ทั้งหมด
- ข้อ 20. ถ้าหนี้ประธานขาดอายุความ แต่หนี้อุปกรณ์ยังไม่ขาดอายุความ จะมีผลตามกฎหมายอย่างไร
- (1) ทำให้หนี้ประธานไม่ขาดอายุความ
  - (2) หนี้ประธานขาดอายุความ หนี้อุปกรณ์ก็ขาดอายุความเช่นกัน
  - (3) ถือว่าหนี้อุปกรณ์ไม่ขาดอายุความเลย
  - (4) หนี้ประธานขาดอายุความ หนี้อุปกรณ์ก็ขาดอายุความด้วย ถ้าอายุความครบกำหนด
- ข้อ 21. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. 10,000 บาท ดอกเบี้ย 15% ต่อปี ก. ไม่ได้ส่งต้นเงินและดอกเบี้ยแก่ ข. เลยเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปีมาแล้ว หลังจากนั้น ก. ได้นำเงินต้นและดอกเบี้ยทั้งหมดชำระให้แก่ ข. ต่อมา ก. จึงทราบว่าตนได้ชำระหนี้เงินกู้ซึ่งได้ขาดอายุความไปแล้ว ดังนี้ ก. จะมีสิทธิ ประการใดดังต่อไปนี้บ้างหรือไม่
- (1) ไม่มีสิทธิเรียกเงินต้นคืนได้ แต่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยคืนได้
  - (2) มีสิทธิเรียกเงินต้นคืนได้ แต่ไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ย
  - (3) มีสิทธิเรียกคืนได้ทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย
  - (4) ไม่มีสิทธิเรียกคืน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย
- ข้อ 22. คู่สัญญาจะขยายอายุความ หรือยื่นอายุความตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้หรือไม่
- (1) ขยายอายุความไม่ได้ แต่ยื่นอายุความได้
  - (2) ขยายหรือยื่นอายุความไม่ได้
  - (3) ขยายอายุความได้ แต่ยื่นอายุความไม่ได้
  - (4) ขยายหรือยื่นอายุความได้

- ข้อ 23. กรณีใดบ้างที่สามารถขยายอายุความได้
- (1) กรณีนิติกรรมนั้นเป็นโมฆียะ
  - (2) กรณีที่สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลในการทำนิติกรรม
  - (3) กรณีที่ถูกกกล้อฉลหรือข่มขู่
  - (4) กรณีไร้ความสามารถ
- ข้อ 24. ก่อนที่อายุความจะสุดสิ้นลง หากมีเหตุสุดวิสัยมาเกิดกันมิให้เจ้าหนี้สามารถทำให้อายุความสะดุดหยุดลง กฎหมายบัญญัติให้ถือว่าอายุความยังไม่ครบ แต่ให้ขยายอายุความออกไปอีกเท่าใด
- (1) 15 วัน
  - (2) 30 วัน
  - (3) 6 เดือน
  - (4) 1 ปี
- ข้อ 25. ก. กู้เงิน ข. ไปได้ 9 ปี 6 เดือน ก. ก็ถึงแก่ความตาย ดังนี้ อายุความสิทธิเรียกร้องในหนี้เงินของ ข.จะขาดหรือขยายออกไปอีกหรือไม่เพียงใด
- (1) อายุความไม่ขาด แต่อายุความจะขยายออกไปอีก 1 ปี นับแต่ ก. ตาย
  - (2) อายุความขาดไปพร้อมกับความตายของ ก. ลูกหนี้
  - (3) อายุความไม่ขาด แต่อายุความจะขยายออกไปอีก 6 เดือน นับแต่ ก. ตาย
  - (4) อายุความขาดไปเพียงนั้น แต่ ข. ยังมีสิทธิเรียกร้องเอาหนี้เงินจากทายาทผู้รับมรดกของ ก. ได้
- ข้อ 26. ประโยชน์จากทาวที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ลูกหนี้จะละได้เพียงใดหรือไม่
- (1) ละไม่ได้เลย
  - (2) ละได้ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าหนี้
  - (3) ละได้ เมื่ออายุความครบบริบูรณ์แล้ว
  - (4) ละได้ก่อนอายุความครบบริบูรณ์
- ข้อ 27. การที่ลูกหนี้ละประโยชน์แห่งอายุความนั้น จะมีผลตามกฎหมายอย่างไร
- (1) ลูกหนี้สามารถยกอายุความขึ้นอ้างบอกปิดการชำระหนี้ได้
  - (2) เจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้
  - (3) เจ้าหนี้สามารถบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ แม้ว่าลูกหนี้จะไม่ละประโยชน์แห่งอายุความก็ตาม

(4) ลูกหนี้ไม่สามารถยกอายุความขึ้นอ้างบอกปิดการชำระหนี้ได้เลย

ข้อ 28. กรณีต่อไปนี้ ข้อความใดถูกต้อง

- (1) ถ้าลูกหนี้ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลก็อ้างอายุความขึ้นเป็นมูลยกฟ้องได้
- (2) ถ้าลูกหนี้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลจะอ้างอายุความขึ้นเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้
- (3) ถ้าลูกหนี้ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลจะอ้างอายุความขึ้นเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้
- (4) ถ้าลูกหนี้ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลจะอ้างอายุความขึ้นเป็นมูลฟ้องเสมอไปทุกกรณีแม้จะมีเหตุขัดข้องบางประการอันไม่อาจก้าวล่วงเสียได้ก็ตาม

ข้อ 29. ถ้าระยะเวลานับเป็นชั่วโมง ในการทำสัญญาอย่างหนึ่ง กฎหมายให้เริ่มต้นนับเมื่อใด

- (1) เริ่มต้นนับในชั่วโมงถัดไป
- (2) เริ่มต้นนับในทันทีที่ทำสัญญากัน
- (3) เริ่มต้นนับตั้งแต่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายพร้อม
- (4) ข้อ (2) และ (3) ถูก

ข้อ 30. ถ้าระยะเวลานับเป็นสัปดาห์ เดือน หรือปี กฎหมายให้เริ่มต้นนับเมื่อใด

- (1) เริ่มต้นนับในทันทีที่ทำสัญญากัน
- (2) เริ่มต้นนับตั้งแต่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายพร้อม
- (3) เริ่มต้นนับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการตามนิติกรรม
- (4) มิให้นับวันแรกแห่งระยเวลานั้นรวมคำนวณเข้าด้วย

ข้อ 31. ถ้าระยะเวลานับเป็นสัปดาห์ เดือน หรือปี และมีได้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันต้นแห่งสัปดาห์ เดือน หรือปีนั้น ระยเวลาข้อมสั้นสุดลง

- (1) ในวันถัดจากวันแห่งสัปดาห์ เดือน หรือปีสุดท้ายอันเป็นวันตรงกับวันเริ่มระยเวลานั้น
- (2) ในวันแห่งสัปดาห์ เดือน หรือปีสุดท้ายอันเป็นวันตรงกับวันเริ่มระยเวลานั้น
- (3) ในวันก่อนหน้าจะถึงวันแห่งสัปดาห์ เดือน หรือปีสุดท้ายอันเป็นวันตรงกับวันเริ่มระยเวลานั้น
- (4) ในวันที่ครบสัปดาห์ เดือน หรือปีนั้น

ข้อ 32. ระยเวลานั้น ถ้ามีการผ่อนออกไปโดยคู่กรณี กฎหมายให้นับวันใดเป็นวันต้นแห่งระยเวลาซึ่งผ่อนออกไป

- (1) วันที่คู่กรณีตกลงกัน
  - (2) วันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิม
  - (3) วันซึ่งต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิม
  - (4) วันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิมหรือวันซึ่งต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิมก็ได้แล้วแต่คู่กรณีจะตกลงกัน
- ข้อ 33. ก. ขายฝากที่ดินสวน 1 แปลงไว้กับ ข. ในวันศุกร์ที่ 16 ก.ค. 25 โดยทำสัญญาขายฝากไว้ถูกต้อง กำหนดไถ่คืนภายใน 3 เดือน ดังนี้วันสุดท้ายที่ ก. มีสิทธิไถ่ที่ดินสวนคืนได้ คือ
- (1) วันศุกร์ที่ 15 ต.ค. 25
  - (2) วันเสาร์ที่ 16 ต.ค. 25
  - (3) วันอาทิตย์ที่ 17 ต.ค. 25
  - (4) วันจันทร์ที่ 18 ต.ค. 25
- ข้อ 34. ก. ฟ้อง ข. คดีผิดสัญญาต่อศาลแพ่ง ข. ต้องยื่นคำให้การภายในกำหนด 8 วันนับแต่วันที่ศาลได้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้ ข. สมมุติว่าวันสุดท้ายของกำหนดระยะเวลายื่นคำให้การคือวันเสาร์ที่ 24 เม.ย. 25 ดังนี้ ข. จะต้องยื่นคำให้การภายในวันที่
- (1) 24 เม.ย. 25
  - (2) 25 เม.ย. 25
  - (3) 26 เม.ย. 25
  - (4) 27 เม.ย. 25
- ข้อ 35. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. 50,000 บาท เมื่อวันที่ 31 ธ.ค. 24 กำหนดชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 3 เดือนนับแต่วันกู้ ดังนี้ ก. จะต้องชำระเงินคืนให้ ข. ภายในวันใด
- (1) 30 มี.ค. 25
  - (2) 31 มี.ค. 25
  - (3) 1 เม.ย. 25
  - (4) ถูกทั้ง (1) และ (2)
- ข้อ 36. สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น กฎหมายให้เริ่มนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ตั้งแต่เวลาแรกที่ละเมิดสิทธินั้น
  - (2) ตั้งแต่เวลาแรกที่เกิดความเสียหาย
  - (3) ตั้งแต่เวลาแรกที่จะอาจส่งคำบอกกล่าวให้ลูกหนี้
  - (4) ตั้งแต่เวลาแรกที่จะอาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้

- ข้อ 37. สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้งดเว้นการชำระเงินใดอย่างหนึ่งนั้น กฎหมายให้เริ่มนับอายุความตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ตั้งแต่เวลาที่ละเมิดสิทธินั้น
  - (2) ตั้งแต่เวลาที่เกิดความเสียหาย
  - (3) ตั้งแต่เวลาที่อาจส่งคำบอกกล่าวให้ลูกหนี้ได้
  - (4) ตั้งแต่เวลาที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้
- ข้อ 38. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 30,000 บาท กำหนดชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี นับแต่วันทำสัญญา ดังนี้ อายุความฟ้องร้องเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้องในหนี้เงินกู้รายนี้ของ ข. จะเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ในวันที่ทำสัญญา
  - (2) ในวันถัดจากวันที่ทำสัญญา
  - (3) ในวันที่ครบกำหนด 1 ปี
  - (4) ในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด 1 ปี
- ข้อ 39. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 30,000 บาท โดยมีได้มีกำหนดเวลาใช้คืน ดังนี้ อายุความฟ้องร้องเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกในหนี้เงินกู้รายนี้ของ ข. จะเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ในวันที่ทำสัญญา
  - (2) ในวันถัดจากวันที่ทำสัญญา
  - (3) ในวันที่ครบกำหนด 1 ปี
  - (4) ในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด 1 ปี
- ข้อ 40. ถ้าเจ้าหนี้ตกอยู่ในฐานะที่จะทวงถามให้ชำระหนี้มิได้ จนกว่าจะได้บอกกล่าวแก่ลูกหนี้ก่อน ดังนี้ อายุความจะเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ในวันที่ทำสัญญา
  - (2) ในวันถัดจากวันที่ทำสัญญา
  - (3) ในวันแรกที่จะอาจส่งคำบอกกล่าวได้
  - (4) ในวันถัดจากวันแรกที่จะอาจส่งคำบอกกล่าวได้

- ข้อ 41. สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นจากการที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิบอกกล่าว อายุความเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ในวันที่ทำสัญญา
  - (2) ในวันถัดจากวันที่ทำสัญญา
  - (3) ในวันแรกที่จะอาจส่งคำบอกกล่าวได้
  - (4) ในวันแรกที่จะอาจบอกกล่าวได้
- ข้อ 42. การนับอายุความฟ้องร้องบังคับตามสิทธิเรียกร้อง เพื่อให้งดเว้นการอย่างไรอย่างหนึ่ง ให้เริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ตั้งแต่เวลาแรกที่จะอาจส่งคำบอกกล่าวได้
  - (2) ตั้งแต่เวลาแรกที่มีการละเมิดสิทธิ
  - (3) ตั้งแต่เวลาแรกที่จะอาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้
  - (4) ตั้งแต่เวลาแรกที่เกิดความเสียหายขึ้น
- ข้อ 43. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 30,000 บาท มีข้อตกลงว่า ข. จะเรียกให้ ก. ชำระเงินคืนได้ก็ต่อเมื่อ ข. ได้บอกกล่าวให้ ก. ทราบก่อน ดังนี้ อายุความฟ้องร้องบังคับตามสิทธิเรียกร้องของ ข. จะเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด
- (1) ตั้งแต่วันที่ทำสัญญา
  - (2) ตั้งแต่วันที่ ข. บอกกล่าวให้ ก. ชำระเงินคืน
  - (3) ตั้งแต่วันรุ่งขึ้นจากวันที่ ข. บอกกล่าวให้ ก. ชำระเงินคืน
  - (4) ตั้งแต่วันที่ ข. ฟ้องคดีเรียกเงินคืน
- ข้อ 44. ข้อใดต่อไปนี้ไม่นับว่าเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง
- (1) ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้แก่เจ้าหนี้
  - (2) ลูกหนี้ส่งดอกเบี้ยยหรือให้ประกันแก่เจ้าหนี้
  - (3) เจ้าหนี้ทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้
  - (4) เจ้าหนี้ฟ้องคดีเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้
- ข้อ 45. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 30,000 บาท โดยไม่มีกำหนดเวลาใช้คืน อายุความไถ่จะครบกำหนด 10 ปีนับแต่วันกู้ ข. ได้มีจดหมายทวงหนี้รายนี้จาก ก. ก. ตอบจดหมายของ ข. มีใจความว่า “ต้องขอตรวจค้นสัญญากู้เสียก่อน ถ้าหากเป็น

หนี้ยู่จริงก็จะชำระให้” ดังนี้ อายุความฟ้องร้องหนี้เงินรายนี้ของ ก. จะมีผลเป็นอย่างไร

- (1) สะดุดหยุดอยู่ (2) สะดุดหยุดลง
(3) ไม่สะดุดหยุดอยู่ (4) ไม่สะดุดหยุดลง

ข้อ 46. ข้อใดต่อไปนี้เป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง

- (1) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้
(2) ลูกหนี้ให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้
(3) เจ้าหนี้ฟ้องคดีเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้
(4) เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย แต่ศาลได้ยกคำร้องนั้นเสีย

ข้อ 47. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 10,000 บาท โดยไม่มีกำหนดเวลาใช้คืน อายุความผ่านมาได้ 5 ปีนับแต่วันกู้ ข. จึงฟ้องเรียกร้องหนี้เงินกู้รายนี้จาก ก. ต่อศาลจังหวัดหนึ่ง แต่ศาลจังหวัดนั้นได้พิพากษายกฟ้อง ดังนี้ อายุความฟ้องร้องดังกล่าว มีผลเป็นอย่างไร

- (1) สะดุดหยุดอยู่ (2) สะดุดหยุดลง
(3) ไม่สะดุดหยุดอยู่ (4) ไม่สะดุดหยุดลง

ข้อ 48. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 20,000 บาท อายุความใกล้ครบกำหนด 10 ปี ก. ได้นำเงินมาชำระคืนให้แก่ ข. 10,000 บาท ดังนี้ อายุความฟ้องร้องของ ข. มีผลเป็นอย่างไร

- (1) สะดุดหยุดอยู่ (2) สะดุดหยุดลง
(3) ไม่สะดุดหยุดอยู่ (4) นับต่อไป

ข้อ 49. ในกรณีที่มีเหตุการณ์อันทำให้อายุความสะดุดหยุดลง จะเริ่มนับอายุความใหม่เมื่อใด

- (1) ในวันที่อายุความสะดุดหยุดลง
(2) ในวันที่ถัดจากวันที่อายุความสะดุดหยุดลง
(3) เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นได้สุดสิ้นลงแล้ว
(4) ในวันที่ถัดจากวันที่อายุความสะดุดหยุดลงนั้นได้สุดสิ้นลงแล้ว

- ข้อ 50. ก. ทำสัญญากู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 20,000 บาท โดยไม่มีกำหนดเวลาชำระคืน อายุความนับแต่วันกู้ผ่านพ้นไปได้ 8 ปี ข. ทวงถามให้ ก. ชำระหนี้ ก. ไม่ชำระ ข. จึงยื่นฟ้องคดีเรียกร้องให้ ก. ชำระหนี้รายนี้ ดังนี้จะมีผลอย่างไรในเรื่องอายุความ
- (1) อายุความสะดุดหยุดอยู่
  - (2) อายุความสะดุดหยุดลง
  - (3) อายุความสะดุดหยุดลงและเริ่มนับอายุความใหม่ทันที
  - (4) อายุความสะดุดหยุดลงและหยุดอยู่จนกว่าศาลจะได้วินิจฉัยคดีนี้จนถึงที่สุด
- ข้อ 51. กรณีที่เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ต่อศาล คดีอยู่ในระหว่างพิจารณา ดังนี้ จะมีผลเกี่ยวกับอายุความฟ้องร้องอย่างไร
- (1) อายุความสะดุดหยุดอยู่
  - (2) อายุความสะดุดหยุดลง
  - (3) อายุความนับต่อไปเรื่อย ๆ
  - (4) อายุความสะดุดหยุดลงและเริ่มต้นนับใหม่
- ข้อ 52. ข้อใดไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย กรณีเมื่ออายุความสะดุดหยุดลง
- (1) เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสุดสิ้นเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่เวลานั้นเป็นต้นไป
  - (2) ระยะเวลาที่ได้ล่วงพ้นไปก่อนนั้น ไม่นับเข้าในอายุความ
  - (3) เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องต่อไปอีกไม่ได้
  - (4) การนับอายุความใหม่นั้น ต้องนับอายุความกำหนดอายุความเดิม
- ข้อ 53. การที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความย่อมมีผลทำให้
- (1) สิทธิเรียกร้องนั้นระงับสิ้นไป
  - (2) ระยะเวลาที่ได้ล่วงพ้นไปก่อนนั้น ไม่นับเข้าในอายุความ
  - (3) ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้นียกอายุความขึ้นต่อสู้ได้
  - (4) ข้อ (1) และ (3) ถูก
- ข้อ 54. กรณีเมื่อสิทธิเรียกร้องขาดอายุความแล้ว ยังมีเจ้าหนี้ประเภทใดบ้างที่ยังคงมีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้
- (1) เจ้าหนี้ผู้รับจ้าง

- (2) เจ้าหนี้ผู้รับจำนำ
- (3) เจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้
- (4) ถูกทุกข้อ

ข้อ 55. ก. กู้เงิน ข. ไปเป็นจำนวน 30,000 บาท ข. ทวงถามหลายครั้ง แต่ ก. ก็มีได้นำเงินไปชำระให้ ข. เลย จนกระทั่งครบ 10 ปีแล้ว ต่อมา ข. ได้ทวงถามอีก ก. ได้นำเงินต้น 10,000 บาท และดอกเบี้ยอีกจำนวนหนึ่งชำระให้ ข. โดย ก. ไม่รู้เลยว่าสิทธิเรียกร้องในหนี้รายนี้ของ ข. ได้ขาดอายุความไปแล้ว ดังนี้

- (1) ก. เรียกเงินต้น 10,000 บาท และดอกเบี้ยที่ชำระไปนั้นกลับคืนจาก ข. ได้ในฐานลามิควรได้
- (2) ก. เรียกคืนเงิน 10,000 บาท และดอกเบี้ยที่ชำระไปนั้นกลับคืนจาก ข. ไม่ได้เลย
- (3) ก. เรียกได้เฉพาะเงินต้น 10,000 บาท จาก ข. ได้เท่านั้น เรียกดอกเบี้ยไม่ได้
- (4) ก. เรียกได้เฉพาะดอกเบี้ย เรียกเงินต้นไม่ได้

ข้อ 56. ก. ผ่ากเครื่องฉายภาพยนตร์และฟิล์มภาพยนตร์จำนวนหนึ่งไว้กับ ข. เมื่อวันที่ 1 ก.ค. 25 โดยมีได้กำหนดระยะเวลาผ่ากไว้ ต่อมาวันที่ 12 ก.ค. 25 ก. ได้ไปขอรับของที่ผ่ากดังกล่าวคืนจาก ข. ข. ปฏิเสธว่ามีได้รับผ่ากไว้ ดังนี้หาก ก. ประสงค์จะฟ้องเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกของเหล่านั้นคืน อายุความในการเรียกทรัพย์สินที่ผ่ากคืนนั้นจะเริ่มตั้งแต่เมื่อใด

- (1) วันที่ 1 ก.ค. 25
- (2) วันที่ 2 ก.ค. 25
- (3) วันที่ 12 ก.ค. 25
- (4) วันที่ 13 ก.ค. 25

ข้อ 57. ก. เกิดวันที่ 1 มกราคม 2520 ดังนี้ ก. จะบรรลุนิติภาวะเมื่อใด

- (1) วันที่ 31 ธันวาคม 2539
- (2) วันที่ 1 มกราคม 2540
- (3) วันที่ 2 มกราคม 2540
- (4) ผิดทุกข้อ

ข้อ 58. ก. นำแหวนเพชรเทียม 1 วง มาขายให้ ข. ในราคา 20,000 บาท โดยหลอกลวงว่าเป็นเพชรแท้ ต่อมา ข. ทราบความจริงว่าถูก ก. หลอกลวง จึงทวงถามขอเงินคืนจาก ก. และขอบอกกล่าวการซื้อขายแหวนเพชรเทียมนั้นพร้อมทั้งเรียกเงิน 20,000 บาทกลับคืน ดังนี้ อายุความที่ ข. จะฟ้องเรียกร้องเอาเงินดังกล่าว จะเริ่มนับตั้งแต่เมื่อใด

- (1) วันที่ ข. รู้ว่าแหวนวงนั้นเป็นแหวนเพชรเทียม

- (2) วันที่ ข. ทวงถาม และขอบอกถึงการซื้อขายแหวนนั้น
- (3) วันที่ได้ทำการซื้อขายกัน
- (4) วันใดวันหนึ่งที่กล่าวมาแล้วใน (1), (2) หรือ (3) ก็ได้

ข้อ 59. เหตุที่สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ย่อมไม่ห้ามเจ้าหนี้ผู้รับจำนอง ฯลฯ ใช้สิทธิบังคับเอาจากทรัพย์สินที่จำนอง แต่เมื่อเจ้าหนี้ผู้รับจำนองใช้สิทธิอันนี้ กฎหมายห้ามมิให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนอง

- (1) คิดเอาดอกเบี้ยยที่ค้างกว่า 2 ปีขึ้นไป
- (2) คิดเอาดอกเบี้ยยที่ค้างกว่า 3 ปีขึ้นไป
- (3) คิดเอาดอกเบี้ยยที่ค้างกว่า 4 ปีขึ้นไป
- (4) คิดเอาดอกเบี้ยยที่ค้างกว่า 5 ปีขึ้นไป

ข้อ 60. เมื่อลูกหนี้ละ (สละ) ประโยชน์แห่งอายุความแล้ว

- (1) ลูกหนี้ยังสามารถยกอายุความขึ้นต่อผู้เจ้าหนี้ได้
- (2) เจ้าหนี้ไม่สามารถทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้
- (3) ผู้ค้ำประกันไม่สามารถยกอายุความขึ้นต่อผู้เจ้าหนี้ได้
- (4) ผู้ค้ำประกันสามารถยกอายุความขึ้นต่อผู้เจ้าหนี้ได้

คำเฉลย

ข้อ 1. (4)	ข้อ 2. (2)	ข้อ 3. (3)	ข้อ 4. (1)	ข้อ 5. (2)
ข้อ 6. (3)	ข้อ 7. (4)	ข้อ 8. (4)	ข้อ 9. (4)	ข้อ 10. (1)
ข้อ 11. (3)	ข้อ 12. (2)	ข้อ 13. (4)	ข้อ 14. (4)	ข้อ 15. (3)
ข้อ 16. (3)	ข้อ 17. (3)	ข้อ 18. (1)	ข้อ 19. (2)	ข้อ 20. (2)
ข้อ 21. (4)	ข้อ 22. (2)	ข้อ 23. (4)	ข้อ 24. (2)	ข้อ 25. (1)
ข้อ 26. (3)	ข้อ 27. (4)	ข้อ 28. (3)	ข้อ 29. (2)	ข้อ 30. (4)
ข้อ 31. (3)	ข้อ 32. (3)	ข้อ 33. (4)	ข้อ 34. (3)	ข้อ 35. (1)
ข้อ 36. (4)	ข้อ 37. (1)	ข้อ 38. (4)	ข้อ 39. (1)	ข้อ 40. (3)
ข้อ 41. (4)	ข้อ 42. (2)	ข้อ 43. (1)	ข้อ 44. (3)	ข้อ 45. (2)
ข้อ 46. (4)	ข้อ 47. (4)	ข้อ 48. (2)	ข้อ 49. (3)	ข้อ 50. (4)
ข้อ 51. (1)	ข้อ 52. (3)	ข้อ 53. (4)	ข้อ 54. (4)	ข้อ 55. (2)
ข้อ 56. (1)	ข้อ 57. (2)	ข้อ 58. (3)	ข้อ 59. (4)	ข้อ 60. (4)